

**RÅDET FÖR PEDAGOGISKT UTVECKLINGSCENTRUM DALARNA
(PUD-RÅD)**

Datum: 2018-10-16 |

Plats: Högskolan Dalarna, Falun, lokal C239.

Tid: Tisdagen den 16 oktober kl. 9.00-16.00.

Deltagare:

Kerstin Ahlberg, HDa, Bengt Albertsson, Avesta, Maria Almqvist, Lärarförbundet, Filippa Bergqvist, PUD, Inger Bexelius Lange, Hofors, Eva-Lena Embretsen, PUD, Bengt Ericsson, PUD, Rikard Floridan, Olympicaskolan, Hedemora, Jonas Fors, Ludvika, Ulrika Forssell, Borlänge, Mikael Fältsjö, Borlänge, Anna-Karin Fändrik, PUD, Peter Gabrielsson, HDa, Mattias Gradén, PUD, Sara Irisdotter Aldenmyr, HDa, Siw Jensen, HDa, Emil Johansson, Drottning Blankas gymnasieskola, Falun, Göran Johansson, HDa, Asko Klemola, Skinnskatteberg, Lotten Kluck, Rättvik, Lars Linder, PUD, Mats Lundgren, PUD, Hanna Meijer Holmqvist, Lärarnas Riksförbund, Ulf Månsson, Säter, Ingrid Nord, Norberg, Karin Nordmark, HDa, Ulf Nytell, PUD, Maria Ronsten, Smedjebacken, Therese Sarenbrant, Gävle, Mattias Scandola, Orsa, Inga-Lena Spansk, Mora, Maria Sundström, Falun, Satu Sundström, PUD, Johan Svedmark, Falun, Kickie Svensson, Fagersta, Mats Tegmark, HDa, Sofia Walter, PUD, Stefan Weinholz, PUD, Ann Åkerlöf Olsson, Sandviken, Lena Åström, HDa, Berit Öhrn, PUD

PUD-RÅD PROTOKOLL

2018-10-16

1. **Mötets öppnande**
PUD:s ordförande Inga-Lena Spansk hälsade välkommen och förklarade mötet öppnat.
En kort presentationsrunda genomfördes.
2. **Val av mötessekreterare**
Satu Sundström valdes till mötessekreterare.
3. **Godkännande av dagordning**
Punkt13. ströks och behandlas vid annat tillfälle.
Ordförande redogjorde för att dagordningen är uppbyggd utifrån pyramiden och frågeställningarna "Var är vi nu och vart vill vi?" delvis i förhållande till nationella aktiviteter. Samarbetet inom PUD har ökat och pyramiden behöver eventuellt fyllas på.
Dagordningen godkändes.
4. **Aktuellt på Högskolan Dalarna (HDA)**
HDA:s nytilträdde rektor Martin Norsell presenterade sig och nämnde bland annat uppdraget som dekan vid Försvarshögskolan. Han framhöll PUD-samarbetets betydelse, särskilt i samband med den rådande lärarbristen och hur PUD-samarbetet söker finna lösningar på det problemet bland annat genom de arbetsintegrerade lärarutbildningarna och den uppmärksamhet detta fått i hela landet. Rektor framhöll att samarbetet bör fortsätta på den inslagna vägen. Vad gäller HDA som helhet tog han upp vikten av genomsynlighet i Högskolans funktion som myndighet, att arbetsbelastningen för personalen överlag är stor och utbildningsväsendets omdaning på sikt med exempelvis möjlighet att via webben studera vid värenommerade universitet runt om i världen och de konsekvenser det kan få. Pågående ärenden är att rekrytera prorektor, tydliggöra strukturer, stärka kollegiet, projektet Sammanhållna akademiska miljöer och fortsatt satsning på HDA:s forskarutbildningar med sammantaget 50 doktorander, gemensam forsknings- och utbildningsstrategi samt samhällskontrakt mellan HDA, Borlänge och Falu kommuner, Region Dalarna och Landstinget Dalarna. Vad gäller lokaler ses dessa över i Falun med fokus ventilationssystemet som åtgärdas och i Borlänge där beslut ska fattas om huruvida lokaler ska renoveras eller om nya byggas.
Utvecklingsledare Mats Tegmark föredrog angående lärarprogrammen vid HDA – se ppt.
Mats framhöll att lärarutbildningen fortfarande är den största yrkesutbildningen sett till antal sökande (jämfört med till exempel sjuksköterskeutbildningen där antalet sökande sjunker). Dock är avhoppet fortsatt stora. Nationellt diskuteras lärarbristen, dess orsaker och åtgärder för att förändra situationen. Detta berörs i bland annat utredningarna Med undervisningsskicklighet i centrum, Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner och åtgärder som Fler vägar in i läraryrket och vid HDA och nu också fler lärosäten arbetsintegrerad lärarutbildning samt prioritering av praktiktäna skolforskning. Universitetskanslerämbetet (UKÄ) genomför utvärderingar av alla eftergymnasiala utbildningar. Nu utvärderas förskollära- och lärarutbildningarna där bland annat VFU och forskningsmiljön vid lärosätena granskas.

5. **Övningskoleprojektet/Partnerskoleprojektet**
Partnerskoleutvecklare Sofia Walter och Mats Tegmark föredrog ärendet.
Projekttiden för Övningskoleprojektet/Partnerskoleprojektet tar slut efter innevarande läsår.
HDa är ett av 15 lärosäten som deltar i projektet. En delutvärdering är presenterad. Beslut om fortsättning och villkor fattas efter detta läsår. Troligtvis kommer projektet att fortsätta som hittills trots att ersättningen kommer att förändras. Dock krävs fortsatt gemensamt arbete med VFU-platserna då det inte är helt okomplicerat att placera studenter. Fungerande VFU-platser med utbildade handledare är helt avgörande för godkänd lärarutbildning och därmed möjlighet att rekrytera lärare till skolorna. I den sista ansökningsomgången inom ramen för projektet har 15 förskolor och 9 skolor ansökt om partnerskap.
Från fackligt håll kommenterades att många av dem som är intresserade av att genomgå handledarutbildning inte ges de förutsättningar som krävs. Här konstaterades ett glapp mellan PUD-Råd och fältet. Sofia och Karin Nordmark, samordnare med VFU-ansvar, har sammanställt en utredning angående detta, som har redogjorts för under tidigare PUD-Råd. Utredningen bifogas detta protokoll.
6. **Arbetsintegrerad utbildning**
Mikael Fältsjö, Inga-Lena Spansk, Anna-Karin Fändrik, Lars Linder och Lena Åström föredrog ärendet.
Mikael Fältsjö redovisade erfarenheter gjorda efter den första omgången av arbetsintegrerad lärarutbildning grundlärare 4-6 – se bifogad ppt.
Sammanfattningsvis är kommentarerna positiva men vissa förbättringar kan göras. Studenterna tillför nya rön men processerna bör förfinas.
Kommentarer i anslutning till redovisningen: särskilda förhållanden råder i mindre kommuner och ekonomiska realiteter måste tas hänsyn till.
Anna-Karin Fändrik redogjorde för KPU-varianten av arbetsintegrerad lärarutbildning där särskilt engagemanget betonades. Åtta av 15 studerande finns kvar i utbildningen som startade ht 17. Matchningen fungerade inte optimalt vilket är en del av förklaringen till avhoppet tillsammans med arbetsbelastningen. Matchningen har fungerat bättre i den omgång som startade innevarande termin bland annat beroende på matchningskonferens under våren. 14 studerande har antagits. Individuella lösningar är nödvändiga, vilka man försöker tillmötesgå i möjligaste mån. Bättre och tydligare information efterfrågas.
Lars Linder och Lena Åström redogjorde för att 30 studerande i varierande åldrar från tio kommuner antogs i omgång 1 varav 22 är kvar. Till omgång 2 kom 36 till kursstart varav 32 är kvar varav 72% med erfarenhet av läraryrket. Nu fokuseras på väl fungerande VFU. En styrka är samarbetet i respektive grupp där erfarenheter delas.
Generellt har de arbetsintegrerade lärarutbildningarna bidragit till ett större intresse för läraryrket. Dessutom har lärarutbildningarna vid HDa påverkats i positiv riktning av de erfarenheter som har gjorts och de influenser från skolan som de studerande bidrar med.
Engagemanget är stort men tidsbrist påverkar deltagande i möten. Dock deltog många i bedömningskonferensen. Lärarutbildningskontraktet måste ses över. Tydlig information måste ges om att förhållandena ser olika ut vid olika skolor. Behov finns av att involvera rektorer tidigare och av fler dialogmöten. Ppt bifogas.

Nästa antagning ht 19?

Faktiska behov hos skolhuvudmännen samt tillgänglig kapacitet hos HDa ska vara vägledande för vilken typ av utbildning som ska ges i arbetsintegrerad form.

Förslag till beslut:

1. Nästa antagning ht 19 föreslås tre inriktningar: 4-6 NO/Tk, 4-6 SO samt KPU/VAL
2. Sista datum för skolhuvudman att reservera platser 30 oktober med e-post till bec@du.se.
3. Tidigarelägga ansökan och antagning 1 månad

Beslut: Beslut fattades enligt ovan.

Diskussion fördes om marknadsföringen i anslutning till 3. Den måste fungera eftersom antagningen sker en månad tidigare än den gängse. Listor på antagna till utbildningarna kommer att finnas tillgängliga i slutet av april. En hake är att de som skulle kunna söka direkt efter gymnasiet tappas bort.

Diskuterades möjligheten att hellre ge F-3 än 4-6 SO. Avdelningschef Peter Gabrielsson kommenterade att denna lösning ger större förutsättningar att locka fler studenter då den ordinarie F-3-utbildningen har ett relativt högt söktryck. Dock önskas fler sökande till KPU via VAL, gärna minst 30 personer. Vikarier bör uppmuntras till att söka till de ordinarie lärarutbildningarna.

7. **Lärcirklar**
Mattias Gradén, verksamhetsutvecklare och Lena Åström, projektledare: HDa i samverkan med Ljungbergsfonden och 2047 Science Center, 105 personer – se 15 nedan.
8. **Pågående särskilda kompetensutvecklingsinsatser**
Ett urval av dessa kompetensutvecklingsinsatser berördes under 15. nedan.
  - Barnskötare mot förskolläraryrket, 15 hp inklusive VFU
  - Ledning av pedagogisk verksamhet med inriktning mot utveckling i skola och förskola, 7,5 hp
  - SKUtA – systematiskt kvalitetsutvecklingsarbete
  - Rekryteringsutbildning för framtida ledare
  - Nyanländas lärande NYL - Globala skolan, Modersmålsundervisning, studiehandledning på modersmål
  - Handledarutbildningar - Läslyftet, specialpedagogik, matematik
  - Utbildning av personal i F-klass, 15 hp
  - Programmering, 7,5hp
  - Matematiklyftet på webben
  - NTA Biologi, 7,5 hp och teknik, 7,5 hp
  - Lärarlyftet
  - VAL
  - KPU
9. **Magisterutbildningar**
Docent och programansvarig för Magisterprogrammet i pedagogiskt arbete Juvas Marianne Liljas föredrog ärendet.
Magisterutbildningen i pedagogiskt arbete finns vid HDa sedan 2012, innefattar 60 hp och studeras på 50% under fyra terminer. Den förbereder för forskarutbildning men eftersom doktorandplatserna är få kompetensutvecklar sig flertalet för att kvalitativt lyfta den verksamhet de befinner sig i. Intaget är nationellt och söktrycket stort då studierna bedrivs effektivt via nätet. Dock söker förhållandevis få från PUD-regionen till utbildningen. Önskvärt vore att höja deltagandet från regionen för ökad skolutveckling genom perspektiv på pedagogisk praktik. De studerande deltar i någon av de nio kollegiala mötesplatser

som finns vid HDa beroende på inriktning och redogör för sin forskning i ett examensarbete där fältspecifika frågeställningar behandlas. En förteckning finns hos Bengt över de 19 i regionen som går utbildningen idag. Kontaktpersoner är Juvas Marianne Liljas, jml@du.se, 023-77 82 60 och Bengt Ericsson, bec@du.se, 023-77 82 03. Information finns även på webben.

10. **Forskarskolan Skolnära**
 Professor Sara Irisdotter Aldenmyr, forskningsledare för forskningsprofilen Utbildning och lärande, presenterade de nyantagna doktoranderna Sofia Gille, Söderbaumska skolan, Falun, Anders Kjellsson, Falun, och Maria Walla, Borlänge. De beskrev kortfattat sina forskningsinriktningar.
 Sofias forskning kretsar kring hur elever vars passivitet läraren inte uppmärksammar ska uppnå större delaktighet genom kooperativt lärande.
 Anders fokuserar på begreppet bildning som en process – det livslånga lärandet – och relationen till snabba resultat.
 Maria forskar om hur man ska kunna identifiera särskilt begåvade barn i matematik. I sin forskning jämför hon material utgivet av Skolverket med material utgivet i Norge
 Bengt kommenterade att en viktig del av PUD:s verksamhet är att producera ny kunskap genom gemensamma satsningar för att på så sätt höja kompetensen i regionen. Vissa satsningar, som de på forskning, är långsiktiga. Centralt är att verksamheten ska kunna dra nytta av projekten.
11. **Skolforskningsfonden**
 Skolforskningsfonden stödjer praktisknära forskning av direkt relevans för förskolans eller skolans utveckling, som ingår i såväl skolhuvudmannens som lärarutbildningens strategiska utvecklingssträvanden. Skolforskningsfondens fokus är gemensam kunskapsproduktion för verksamhetsutveckling. Forskningen ska vara av sådan art att den kan bidra till kunskapsutveckling inom hela PUD-regionen och på så vis komma alla samverkanspartners till del.
 Christine Cox Eriksson, lektor i engelska, och Anders Persson, lektor i historia, föredrog kortfattat om sina forsknings- och utvecklingsprojekt "Ordförråd hos flerspråkliga elever i åk 2 och 5" i samverkan med Borlänge kommun respektive "Lärares bedömningspraktik i två olika SO-ämnen. Erfarenheter, möjligheter och utmaningar" i samverkan med VBU. Dessutom genomför Eva-Lena Erixon, lektor i matematikdidaktik och Hanna Hodacs, docent i historia forsknings- och utvecklingsprojekten "Hållbart lärande i naturvetenskap och matematik genom formativ bedömning" i samverkan med Avesta kommun respektive "Skolsamlingar som resurs i historieundervisningen vid gymnasiet – en pilotstudie" i samverkan med Falu kommun.
12. **Satsningen på Styrning, Organisation och Ledning (SOoL)**
 Ulf Nyte, projektledare för SOoL föredrog angående Samverkan för Bästa Skola (SBS) och Nyanländas lärande (NYL) - Riktade insatser, Systematiskt kvalitetsarbete (SKA), Systematiskt Kvalitetsutvecklingsarbete (SKUtA) och Satsning på forskning och forskarutbildning. Ulfs ppt bifogas protokollet.
 Eva-Lena Embretsen, verksamhetsledare vid PUD och Stefan Weinholz, verksamhetsutvecklare vid PUD är antagna som doktorander mot licentiatsexamen. De redogjorde kortfattat för sina respektive forskningsfokus på mellanledares roll i skolan respektive rektor, skolchef eller motsvarandes roll.

Malin Kronqvist Håård, antagen som forskarstuderande mot doktorsexamen, presenterar sin forskning med inriktning mot beslutsprocesser och implementering vid senare tillfälle. Berit Öhrn är nyligen anställd vid PUD för att särskilt arbeta med Samverkan för bästa skola i Borås.

13. **Dalarnas idrottsförbund "Idrottsrörelsen- en stark aktör som bidrar med lösningar till länets utmaningar".**
Punkten utgår och tas upp vi senare tillfälle.

Distriktsidrottschefen Peter Berglund har under 2018 träffat 13 av länets 15 kommunstyrelser. Han kommer att presentera vilka utmaningar som kommunerna anger att de står inför och hur idrottsrörelsen kan bidra till att lösa dessa utmaningar. Peter Berglund redogör för de insatser som Dalaidrotten gör och som kommer stora delar av samhället till del, varav flera insatser görs i skolan.

14. **Övriga frågor.**
Inga övriga frågor hade anmälts.

LUNCH

15. **Utvecklingstema:
PUD-samverkan idag och i framtiden**

PUD-samverkan idag (sammanfattning)

Skolhuvudmän i regionen och Högskolan Dalarna har inom ramen för PUD-samarbetet under dryga 20 år träget och ofta framgångsrikt arbetat för utveckling av utbildningsväsendet i regionen. Med vägledning av följande syftesbeskrivning...

"Skapa en regional verksamhet - en kunskapens infrastruktur - för kunskapsbildning och utveckling från grundutbildningsnivå till forskarnivå till stöd för utveckling av skola och lärarutbildning i PUD-regionen."

... har en mängd aktiviteter utvecklats. Inte sällan har verksamheten väckt stort nationellt intresse då vi uppfattats som nyskapande, kreativa och modiga.

Bengt Ericsson föredrog angående vad som sker i PUD-samarbetet idag utifrån en mindmapp byggd på pyramiden, som kompletterades något under diskussionens gång och relaterades till nationella utredningar. Vad gäller lärarutbildningar finns vid HDa alla utbildningar från förskola till gymnasieskola, dock inte alla kombinationer. Fritidspedagogutbildning saknas. Uppdrogs åt Lars Linder att göra en fördjupad kartläggning av regionens behov av fritidspedagoger för att sedan eventuellt undersöka möjligheten att ge fritidspedagogutbildning. Inte heller ges vid HDa speciallärarutbildning. Dock kan HDa förmedla sådan utbildning. Några kommentarer. Vad gäller nätverken fungerar vissa bra, andra mindre bra. Föreläsningsserierna får ses som inte poänggivande kompetensutveckling. Lärarcirkarna behandlar bland annat programmering. Till en sådan som ges i samarbete med 2047 Science Center är 105 personer från hela regionen anmälda. Man jobbar bland annat med workshops och föreläsare. Ofta anmäler sig till exempel kolleger vid en arbetsplats tillsammans och jobbar ihop. Ljungbergsfonden är medfinansiär. Lärarciklar ges även inom ramen för SOoL, bland annat om kollegialt lärande. Lärarlyftet, NYL med mera

betalas av Skolverket. En viktig satsning är barnskötare mot förskolläraryt utbildning med ca 60 deltagare. Kommenterades att det är möjligt att få utbildning och erfarenhet validerad om man inte är behörig till förskolläraryt programmet. Ytterligare ett projekt är implementeringen av Skottlandsmodellen.

Tankesmedjans förslag till utveckling av PUD-samarbetet

Inga-Lena Spansk, Johan Svedmark, Mats Tegmark och Sofia Walter föredrog ärendet.

För två år sedan tillsattes det som kom att benämnas PUD:s *Tankesmedja*. Uppdraget för gruppens medlemmar var att - med utgångspunkt från den omfattande bristen på förskollärare och lärare - tänka "utanför boxen" för att komma upp med nyskapande idéer med syftet att komma tillrätta med lärarbristen och öka intresset för lärarutbildning.

Ett av förslagen som kläcktes i Tankesmedjan var idén om arbetsintegrerad lärarutbildning. Denna idé har nu realiserats och vi är redan inne på andra antagningsomgången. Tankesmedjan presenterar här ytterligare förslag till aktiviteter för diskussion samt för eventuella beslut i PUD-rådet.

- a) Aktivitet för återrekrytering av utbildade lärare som arbetar inom andra yrkesområden.
Förslag till beslut: PUD-chefen får i uppdrag att se till att en kurs omfattande 7,5 hp för återvändande lärare utformas. Kursen ges under läsåret 19/20 under förutsättning att skolhuvudmän senast den 30 mars 2019 anmält totalt minst 15 personer.
- b) Aktivitet för att intressera elever i gymnasiets åk3 för läraryrket.
Förslag till beslut: PUD-rådet stödjer tankesmedjans förslag.
- c) Kurs för 1:e lärare.
Förslag till beslut: PUD-rådet stödjer tankesmedjans förslag att PUD-chefen ges i uppdrag att ta fram en uppdragsutbildning med inriktning mot ledning av kollegialt lärande för 1:e lärare.
- d) Strategisk kommunikation/marknadsföring.

Beslut fattades enligt ovan dock med tilläggen att vad gäller a) omfattas även förskollärare och vad gäller d) ska vidare beredning ske i PUD-AU och ett kostnadsförslag tas fram.

Kommentarer. Den deltagande i kursen jobbar 75%. Kursen har skissats på och ett förslag presenterades och kommenterades – se ppt. Utgångspunkten vad gäller innehåll har varit undersökningar om vad avhoppade lärare anser sig behöva för att fortsätta som lärare med starkt ledarskap som första prioritet. Dessutom behandlas enligt förslaget sociala relationer, konflikthantering, flerspråkighet, yrkesetik och värdegrundsfrågor. Digitalisering löper som ett spår genom hela utbildningen. Tio träffar planeras under en termin och två lärarskap praktiseras om möjligt. Det blir en uppdragsutbildning med en kostnad på ca. 10 000 – 15000 kr per deltagare - rymts det inom statsbidraget? En längre utbildning skulle bli kostsam. Diskuterades hur man kan nå presumtiva deltagare. Några förslag är personliga brev eller via en portal. Intresserade gymnasieelever kan nås via lärare. Praktikvecka vid HDA kan ordnas för att locka nya och rätt elever. Ett gott tecken är att fler gymnasieelever än tidigare har anmält sig till Öppet hus den 19 oktober. Gällande strategisk kommunikation bör gemensamt material tas fram. Detta kan användas även i andra sammanhang. Diskuterades även film och annonseringskampanj där betoningen ska ligga på vad som är specifikt med att arbeta som lärare i PUD-regionen och studera till lärare vid HDA. Föreslogs delade kostnader när kostnadsförslag föreligger.

Idén om kombinerade uppdrag

Mattias Gradén, verksamhetsutvecklare, föredrog angående kombinerade uppdrag där tanken är att forskarutbildade lärare arbetar inom både skola eller förskola och högskola och i sin tjänstgöring använder en tredjedel av sin tid till forskning och utveckling. De satsningar som har gjorts betyder att det nu finns ca 20 forskarutbildade personer med didaktisk inriktning i sin forskning i regionen, som bör kunna fungera i en sådan kontext. Förslag finns på hur dessa uppdrag kan konstureras med avtalstexten som ett skyddande skal. Tolkningsföreträdet ska ligga hos den aktuella skolan eller förskolan. För forskningsdelen finns ekonomiska medel vid HDA för de närmaste åren.

Nationella aktiviteter inom skolområdet

Ett flertal utredningar som berör skola, lärarutbildning, forskning och samverkan har kommit med sina slutbetänkanden. HDA och en del skolhuvudmän har medverkat i remissförfaranden. Här ges en kort sammanfattning av läget idag. Korta sammanfattningar om nedanstående utredningar och uppdrag presenteras. Därefter följer en diskussion om konsekvenser och strategier för verksamheten inom PUD-samarbetet.

Med undervisningsskicklighet i centrum [SOU 2018:17](#)

Forska tillsammans [SOU 2018:19](#)

Statliga skolmyndigheter... [SOU 2018:41](#)

Uppdrag om att skapa fler vägar in i läraryrket. [U2018/03202/UH](#)

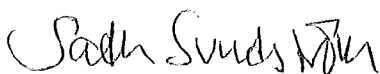
Med tillit växer handlingsutrymmet [SOU2018:47](#)

Bengt Ericsson och Mats Tegmark föredrog kortfattat angående nämnda utredningar och satte dem i relation till vad som sker i PUD-samarbetet. De konstaterade att mycket av vad som förslås redan har påbörjats i PUD-samarbetet. Mats kommenterade att mycket tyder på att en slutsats är att kommunaliseringen av skolan inte har varit lyckad för den utveckling som har skett. Vidare att Skolverkets uppdrag ändras och kompletteras med sex regionala kontor, där kontoret i Örebro gäller för vår regions del och Institutet för professioner i skolväsendet inrättas. Funktionen kommer snarare att vara stödjande än granskande.

PUD-samverkan i framtiden (inklusive fika)

Mot bakgrund av den verksamhet vi bedriver idag, pågående utvecklingsidéer samt de dagsaktuella nationella strömningarna öppnas här för en diskussion om hur framtidens PUD-samarbete kan formas och gestaltas. Diskussionsgrupper – Grundutbildning, Kompetensutveckling/Fortbildning, Forskarutbildning - bildades för att diskutera utifrån frågeställningarna Vad eller vilka är nästa steg? Vad är gemensamt i PUD-samverkan? Diskussionerna dokumenterades i grupperna och bifogas.

Mötet avslutades i fortsatt positiv anda där det sätt som olika kompetenser inom PUD-samarbetet tas till vara på särskilt betonades.

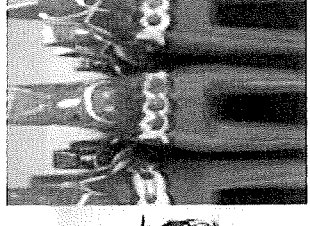
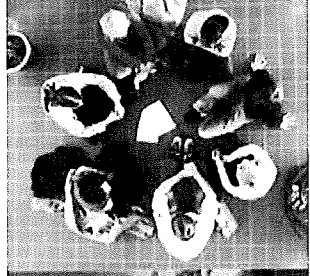
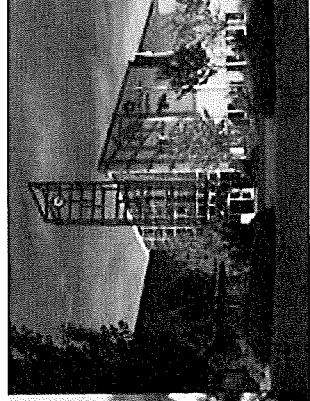

Satu Sundström
Sekreterare

Bengt Ericsson
Justerare

Läroarbudsområdet – nationellt och vid Högskolan Dalarna

Lägesbeskrivning oktober 2018

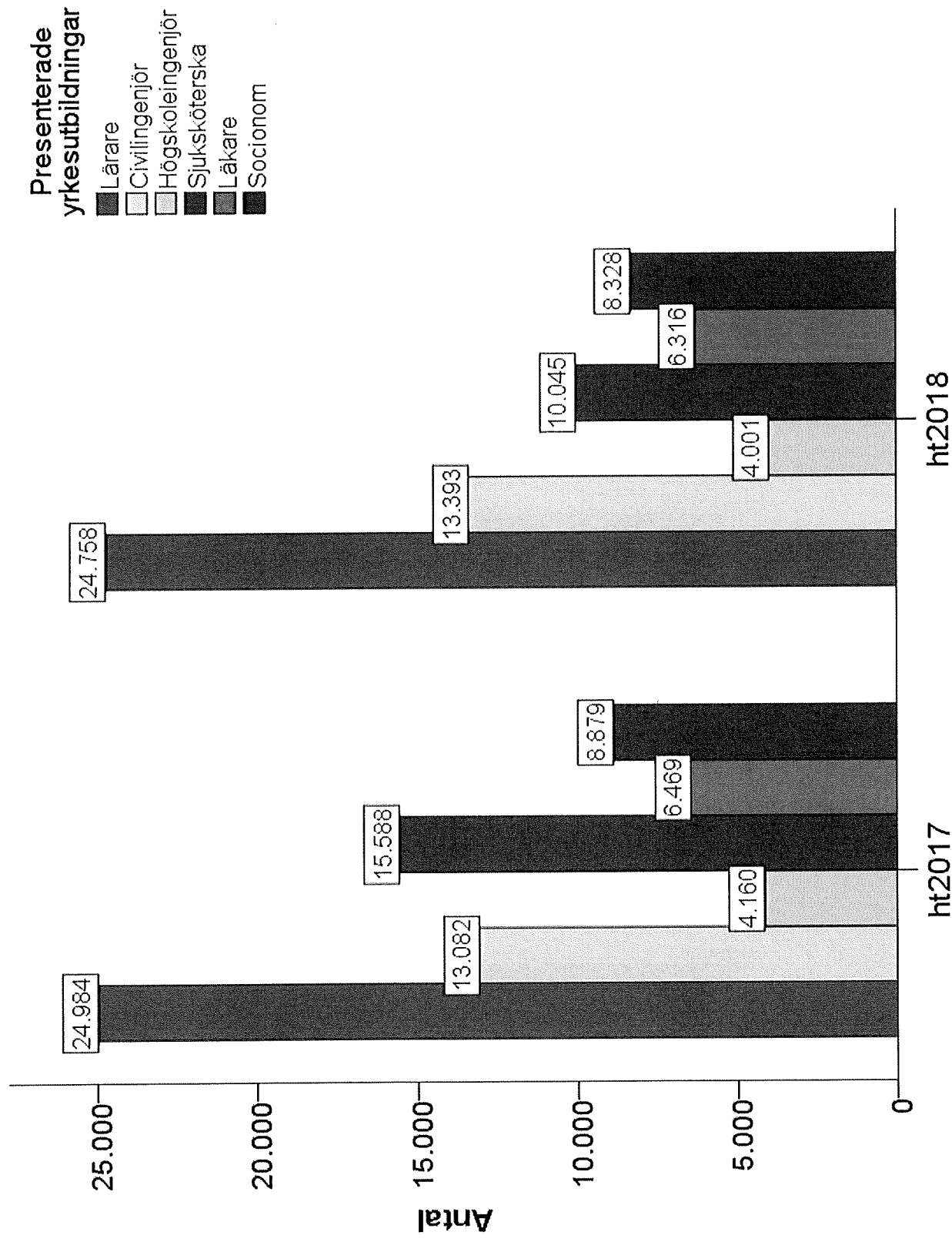
 DALARNA

Det som diskuteras nationellt är

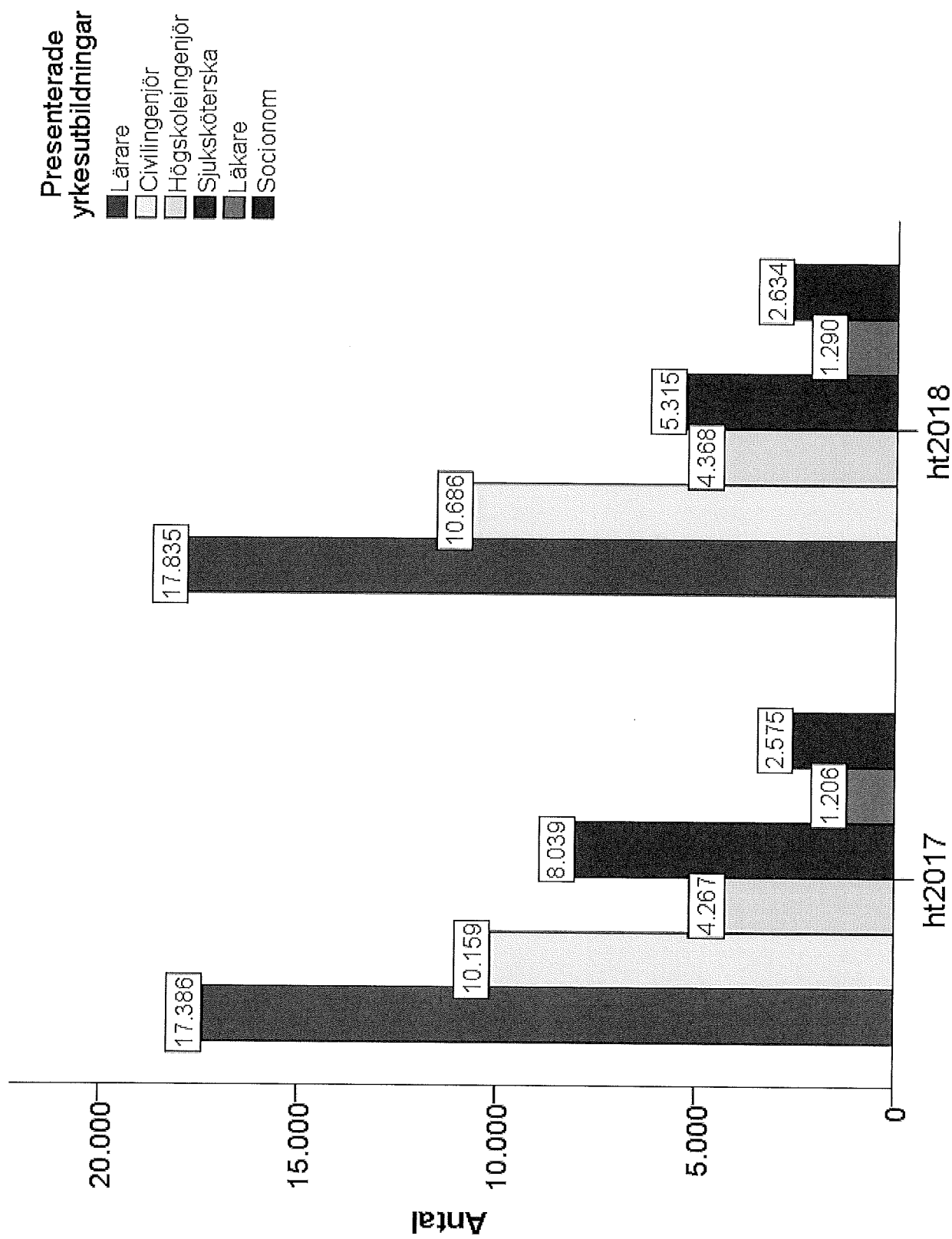
- Lärarbristen – orsaker och åtgärder
- Bättre skola genom mer attraktiva skolprofessioner -> Med undervisningsskicklighet i centrum
- Fler vägar in i läraryrket
- Praktisknära forskning
- UKÄ-utvärderingar

Antal förstahandssökande till program uppdelat på presenterade yrkesutbildningar

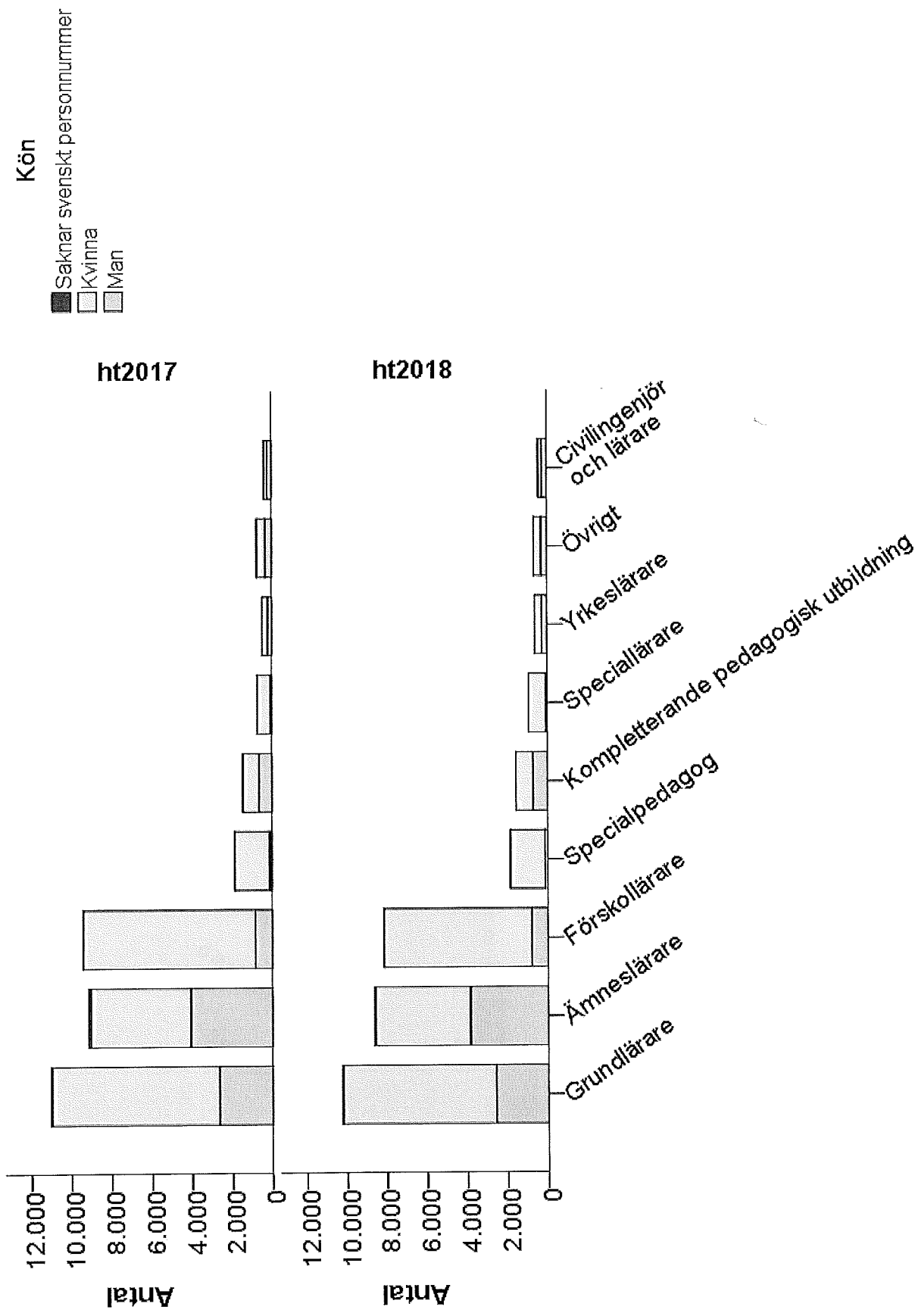

Data innehåller sena ansökningar och personer som saknar svenskt personnummer...

Antal antagna till program uppdelat på presenterade yrkesutbildningar

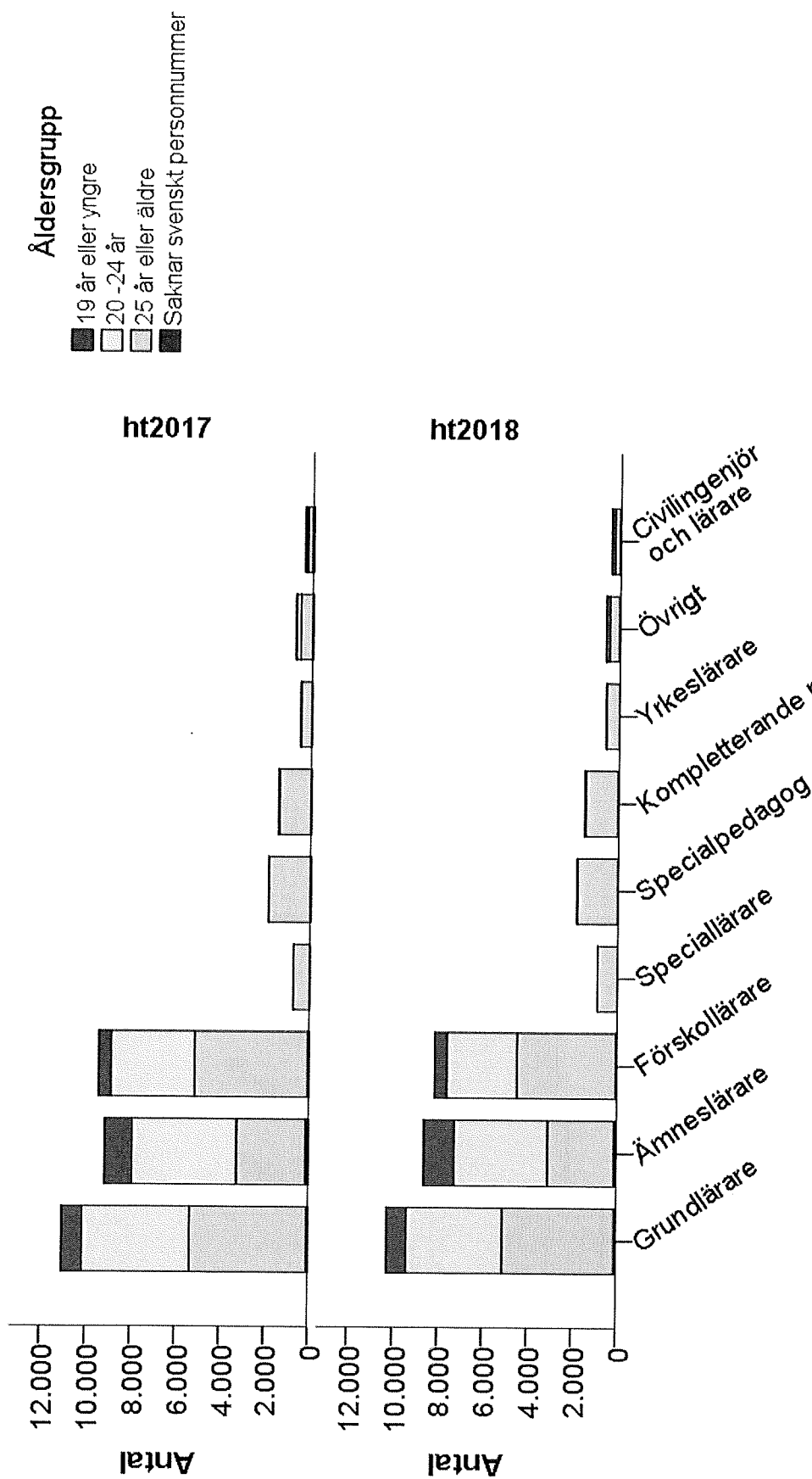

Antal behöriga sökande till lärarutbildningar uppdelat på kön och examen

Data innehåller sena ansökningar och personer som saknar svenskt personnummer
Data innehåller inte inställda utbildningar

Antal behöriga sökande till lärarutbildningar uppdelat på examen och åldersgrupp

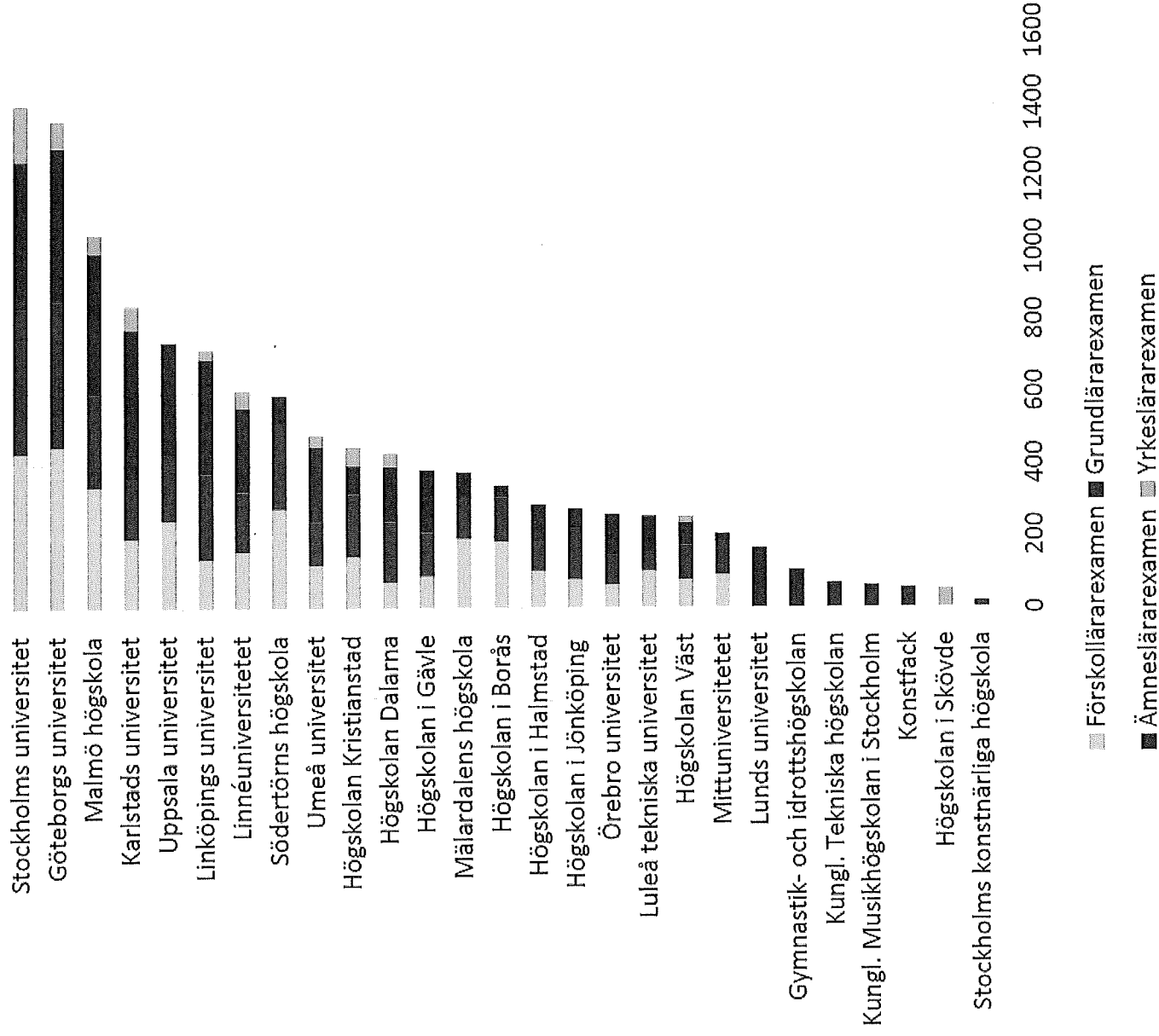

Data innehåller sena ansökningar och personer som saknar svenskt personnummer
Data innehåller inte inställda utbildningar

Var utbildas
landets lärare?

HDe bland de
största
högskolorna.

Tabellen anger
registrerade
nybörjare på
de fyra nya
lärar-
programmen.

■ Föskolläraexamen ■ Grundläraexamen
■ Ämnesläraexamen ■ Yrkesläraexamen

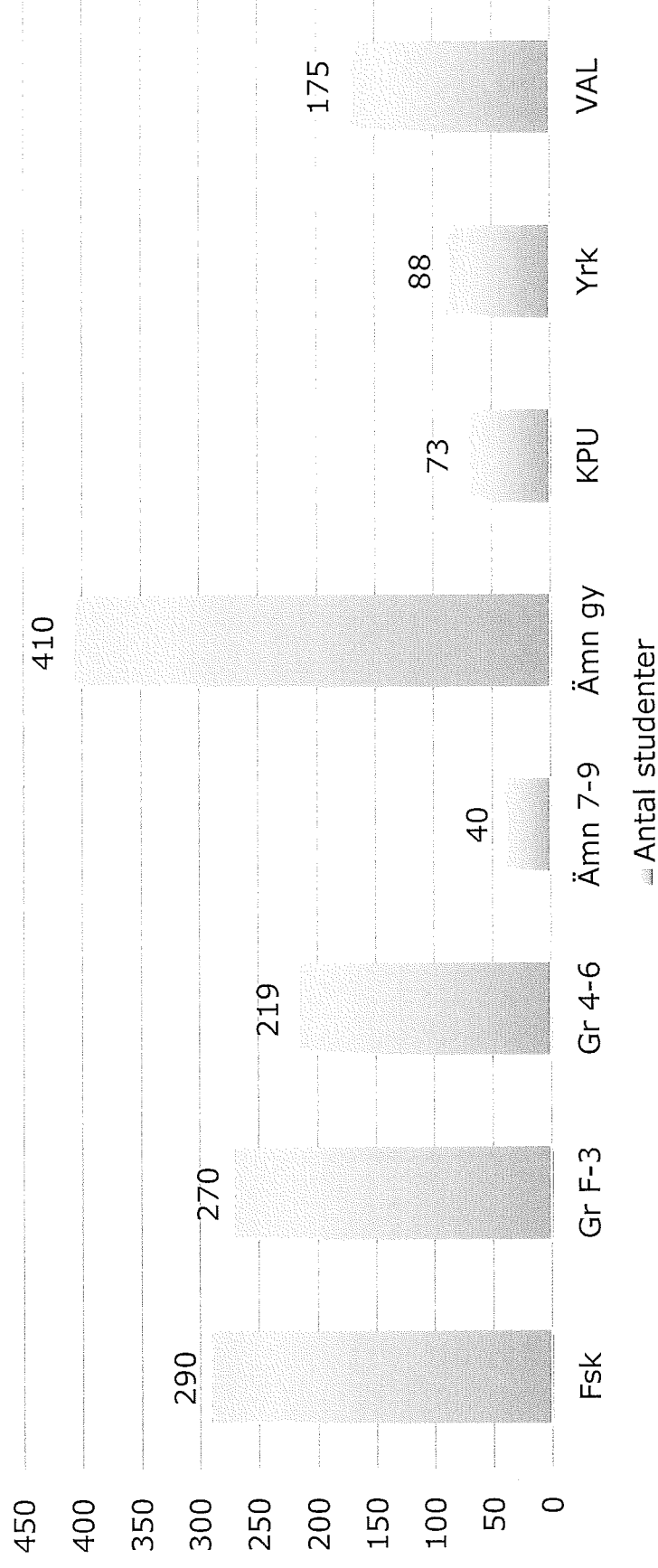
Söktryck (och planeringstal) per utbildningsprogram, förstahandssökande per ämne och termin h15/v16, h16/v17, h17/v18, h18

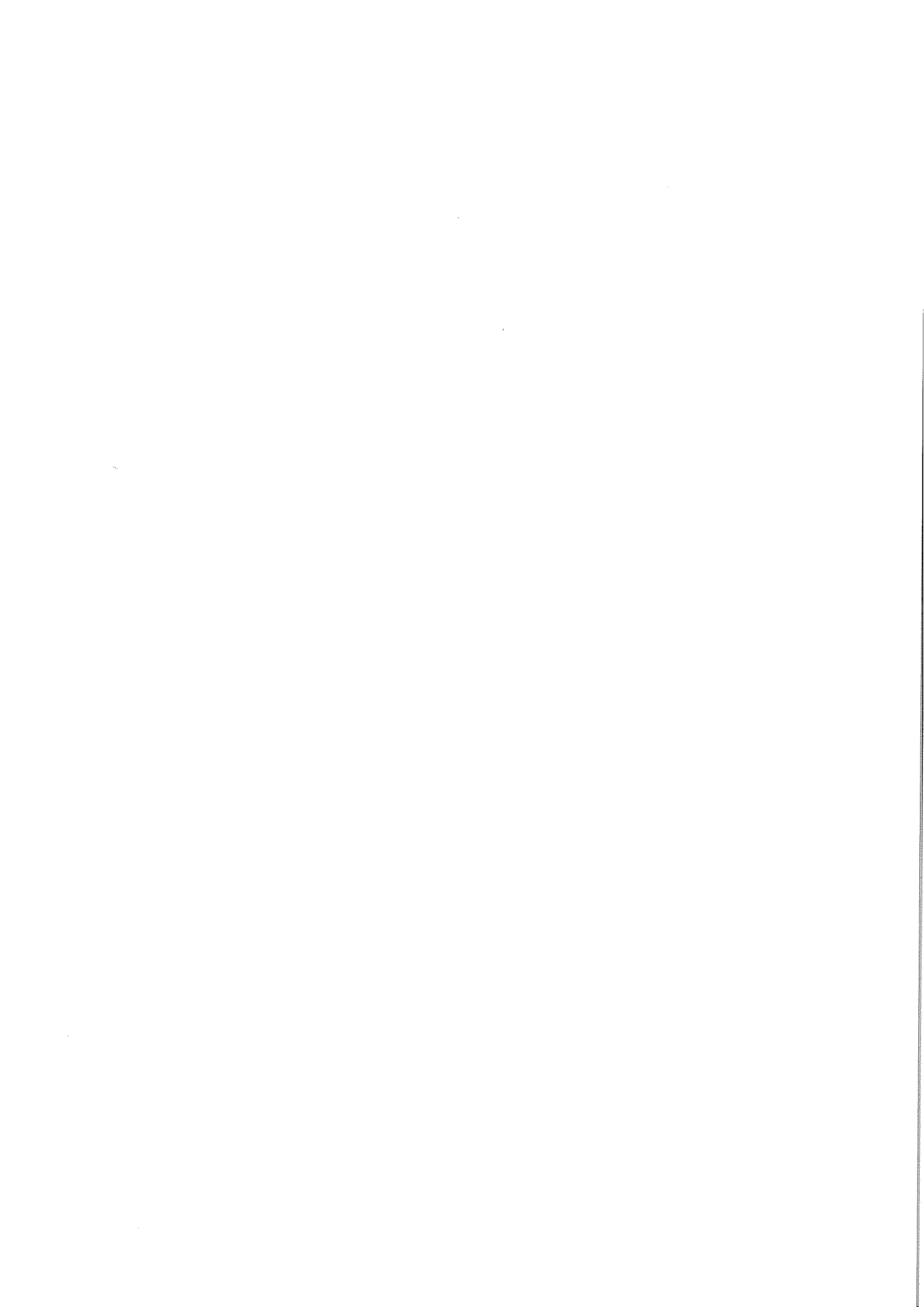
- Förskollärarexamen 210 hp 3,5 år 174(70)/112(57), 114(57)/111(50), 115(55)/76(55), 101(55)/
- Grundlärarexamen
  - Inriktning F-3, 240 hp 4 år 88(50) / 52(40), 53(40) / 77(70), 53(50)/38(55), 62(50)/
  - Inriktning 4-6, 240 hp 4 år 45(40) / 32(25), 40(35)/ 54(40), 35(30)/36(40), 34(30)/
  - Inriktning 4-6, 240 hp 5 år, AI 166 (30), 160(30)
- Ämneslärarexamen 1:a-ämnen 202(100)/202(100), 260(140)/206(140), 184(140)/160(80), 297(110)/
Sv 41/61, 43/57, 30/51, 72
  - Hi 57, 49, 59
  - En 43, 57, 42, 72
  - Sva 44, 42, 32
  - Re 23, 23, 18, 33
  - Bild 21, 23, 26, 51
  - Id -, 19, 21, 19
  - Ma 18, 16, 18
  - Sp 15, 14, 23, 35
  - Ge 14, -
  - Fr 4,10, 9, 16
  - Ty 7, 5, 6, 5
  - Ki -, -, , 4
  - KPU 7-9 49 (20), 69 (25), 64 (15), 84(15)
  - KPU gy 55 (20), 81 (25), 77 (15), 93(15)
- Yrkeslärarexamen 90 hp 1,5 år 67 (30), 75 (30), 99 (30)

Antal studenter i Hda:s lärarutbildning

Antal registrerade studenter

Kartläggning av VFU-lärares förutsättningar och ersättning i samband med VFU

Underlaget bygger på svar från lärare, skolledare och skolhuvudmän

Fråga 1: Utgår ekonomisk ersättning för att handleda lärarstudenter och i så fall på vilket sätt och hur mycket?

Det mest uppenbara i svaren är att det skiljer mycket mellan skolformerna. Merparten av förskolans svar tyder på att de inte får personlig ersättning. I grundskolan är det mest förekommande svaret att ersättningen går till skolan/arbetslaget. För gymnasieskolornas del verkar det som att VFU-lärarna ofta får en personlig ekonomisk ersättning.

Vår reflektion: Frågan om ekonomisk ersättning behöver, enligt svaren av enkäten, diskuteras i respektive kommun ur ett skolformsperspektiv. Vi menar att kännedomen om eventuella skillnader mellan skolformerna behöver öka, och eventuellt justeras.

Fråga 2: Har VFU-lärarna någon form av tidsnedsättning/-reglering i tjänsten för uppdraget och i så fall hur ser den ut?

Inom förskolan har VFU-lärarna generellt sett ersättning i tid inom ramen för sin arbetsdag.

Grundskolan visar på större skillnader mellan skolor och kommuner. Vi tolkar svaren som att det finns många individuella lösningar som ofta handlar om personliga överenskommelser med rektor.

På gymnasienivå ser svaren ut ungefär som inom grundskolan, men vi uppfattar att det är i gymnasieskolan som den största tidsersättningen ges.

Vår reflektion: Vi tror att tidsersättningen även fortsättningsvis kan vara individuell men att man på en skola, eller i en kommun, behöver vara medveten om och motverka den osäkerhet och otydlighet som detta kan medföra.

3. Har ni andra lösningar för att skapa förutsättningar för VFU-läraryupdraget?

De lösningar som syns i svaren är till exempel:

- att förstelärare involveras i organisation av studenter
- att huvudansvarig/samordnare för hanteringen av VFU utses
- att man inför grupphandledning av studenter och på så sätt frigör tid

Uppdraget diskuteras vid lönesamtal och det kan vara ett kriterium vid lärarlönelyft. Gymnasieskolornas svar tyder på att man inte har andra lösningar än ekonomisk- och tidsersättning.

Vår reflektion: Genom målinriktade diskussioner tror vi att ytterligare lösningar för bättre förutsättningar och intresse för VFU-läraryupdraget skulle kunna tas fram. Diskussionerna skulle kunna föras lokalt eller inom regionssamarbetet.

4. Vilka för- och nackdelar finns med den modell som er kommun har valt?

Svaren är samstämmiga mellan skolformerna. Det finns både för- och nackdelar oavsett vilken ersättningsmodell man väljer. Detta är såväl lärare som rektorer och skolhuvudmän överens om. Många lärare uttrycker dock att det är otydligt vad som gäller i fråga om ersättning i den egna kommunen.

En gemensam pott pengar ger delat ansvar och delaktighet. Nackdelen med detta är att handledaren inte blir "speciell" samt att det kan vara svårare att rekrytera VFU-lärare.

Svaren, från lärare i samtliga skolformer visar entydigt att det är önskvärt med personlig ersättning. Det skapar motivation och vilja att ta emot studenter. Nackdelen med enbart personlig ersättning är att det gemensamma engagemanget uteblir.

Vår reflektion: Lärarnas samstämmiga svar gör att vi tror att en personlig ekonomisk ersättning är något kommunerna behöver diskutera. De många positiva delarna med en gemensam ersättning gör dock att vi tror att en variant med både individuell och gemensam ersättning skulle kunna vara en framtida lösning. Det finns redan i dag sådana exempel i vissa kommuner.

5. Vilka förutsättningar ges för att delta i VFU-läraryupdraget?

Generellt får deltagarna kurslitteraturen betald samt en kompensation i tid. Tidsersättningen varierar från ca 3 dagar + seminarietid till 16 heldagar, inklusive seminarietiden. Många har tid avsatt *under* utbildningen medan andra får kompensation *i efterhand*.

Vår reflektion: För att få god kvalitet i VFU-läro-utbildningen tror vi att deltagarna behöver ges möjlighet att avsätta tid för inläsning och reflektion *under kursens gång*, och inte som en kompensation *i efterhand*. Vi tror att man under kursens gång kan ha varianter som innebär såväl inläsningstid del av dag som inläsningstid i större sammanhängande block.

Kan riktlinjer för hur mycket tid som behövs inför varje seminarium vara en fråga att ta upp inom ramen för PUD-samarbetet? Vår tanke är att gemensamma riktlinjer skulle kunna stärka VFU-läro-utbildningen.

Skolhuvudmännen

Skolhuvudmännens svar tyder på att man generellt är insatt i och vet hur ersättningar och kompensation ser ut. Få har svarat "vet ej" på frågorna. I stort ger skolhuvudmännen samma bild som koordinatörer, VFU-lärare och rektorer.

Ca 1/3 av skolhuvudmännen har svarat att man har gemensamma bestämmelser för den ekonomiska ersättningen och för ersättningen i tid i kommunen.

Vår reflektion: Vår tolkning av svaren är att det i en del fall finns gemensamma riktlinjer men att de inte alltid är kända på lokal skolnivå, eller att man på lokal nivå inte vet att ersättningsnivåerna är framtagna gemensamt för kommunen.

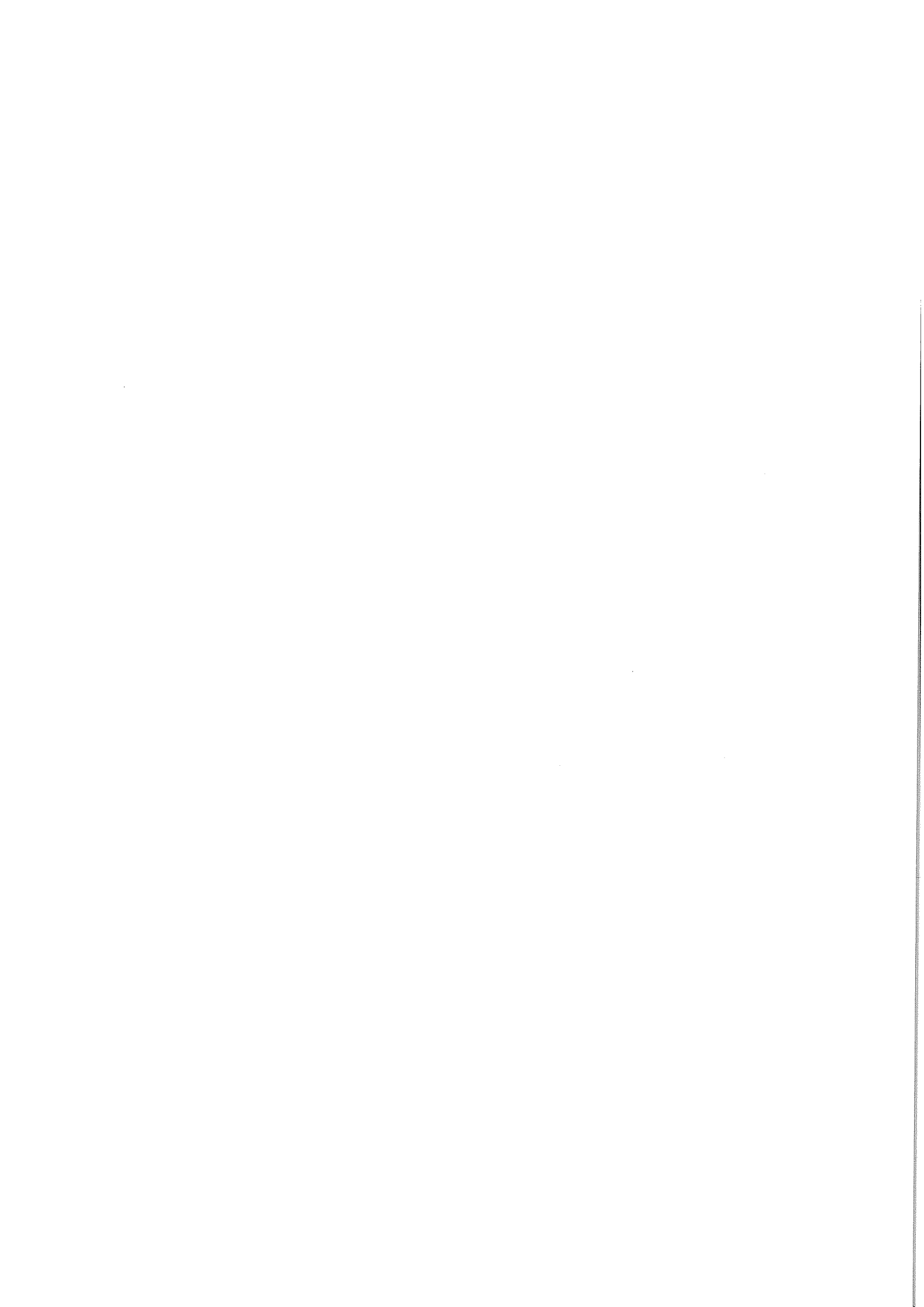
Vår samlade reflektion

För att få VFU-platser i vår region och för att kunna erbjuda våra studenter en verksamhetsförlagd utbildning av hög kvalitet, behöver vi många lärare som är intresserade av uppdraget och villiga att ta på sig uppgiften. Vi behöver också ha många lärare som läser VFU-läro-utbildningen för att öka flexibiliteten och minska sårbarheten som vi nu ser i samband med stor omsättning av personal. Svar i enkäten bekräftar att det är mycket svårare att rekrytera VFU-lärare i dag än för fem till tio år sedan.

Vi tror att frågan om ekonomisk ersättning och ersättningar i tid behöver ventileras och diskuteras i vår region. I vissa fall för att skapa tydlighet, många svar i enkäten visar att man vill veta vad som gäller och varför. I andra fall för att skapa enighet där synen på förutsättningar inte delas till exempel mellan chefer och arbetstagare.

Utifrån de svar vi fått uppfattar vi att en tvådelad ekonomisk ersättning, en personlig del samt en gemensam del för arbetslaget, är en effektiv modell för att rekrytera VFU-lärare och samtidigt behålla den framgångsrika idén om gemensamt ansvar.

För att kunna erbjuda VFU-platser till blivande lärare i vår region så tror vi att det är nödvändigt att vi, tillsammans och omgående, tar ansvar för att VFU-läro-utbildningen blir attraktivt och givande.

Erfarenheter från det första året

Arbetsintegrerad läroutbildning

BORLÄNGE

Ingångvärd

- 14 studenter i organisationen.
- Snabbt satt organisation/ sen rekrytering som stör skolans inre organisation. Kort tid för förberedelser och introduktion av både organisation och studenter.
- Positivt bemötande av konceptet från alla parter. Rektorer är mycket nöjda utifrån att de får chansen att vara med och utbilda framtida medarbetare. Studenterna tillför organisationen nya rön från högskolan.

Resultat/förändringsbehov

- 11 kvar, 2 avhopp 1 omval av utbildning
- Har efterhand löst sig bra. Kräver en tanke om antagningsprocessen för högskolan så att den matchar grundskolans planering och rekryteringsperiod. Resultatet över förväntan med tanke på tempot i igångsättandet.
- Att skolan får en pluseffekt av att den pedagogiska diskussionen lyfts.

Vad tycker våra studenter i Borlänge?

Vi har under året haft ett antal möten och gjort en enkät för att fråga hur studenterna upplever sin situation och hur vårt koncept håller.

Möten

- En samordnare har haft 7 möten under läsåret.
- Möten innehåller en del där vi som arbetsgivare vill ge studenterna input om organisationen, elevhälsa, socialtjänst, gdpr mm. Samt en del där vi utvärderar/följer elevernas situation.
- Dåligt besökta, enligt enkäten beroende på tidsbrist.
- Verksamhetscheferna träffar studenterna två gånger per år, en vid jul och en i juni vid terminssluten. Bra dialog vid jul och ger en direkt kommunikation med ledningen för skolan som direkt kan appliceras på organisation och i kommunikation med tex högskolan.
- Över lag i mötena så har stämningen varit positiv kring upplägget, vi har även diskuterat det som inte fungerat så bra och jobbar med ”ständiga förbättringar”.

Enkät: 9 svar av 12 kvarvarande studenter

1. Hur skulle du vilja bedöma upplägget med yrkesintegrerad utbildning?

Svar: Genomsnittligt omdöme: 4.20 av 5.

2. Hur bedömer du att du hinner med både utbildning och arbete?

Svar: Genomsnittligt omdöme: 3.50 av 5.

3. Skulle du rekommendera andra att påbörja samma typ av utbildning?

Svar: Genomsnittligt omdöme: 4.00 av 5.

4. Hur tycker du att arbetsplatsen som helhet fungerat för dig?

Svar: Genomsnittligt omdöme: 3.90 av 5.

5. Hur upplever du att du kan omsätta utbildning direkt in i ditt jobb?

Svar: Genomsnittligt omdöme: 4.20 av 5.

6 och 7. Har du deltagit i någon av de centrala mötena som anordnats av arbetsgivaren.

Svar: 7 av 10 har deltagit vid något av mötena. 3 har uteblivit helt.

Vad säger studenterna om upplägget

Minus

- Att kommunikationen mellan aktörerna behöver bli bättre.
- Att VFU behöver förtydligas i förhållande till det arbete man utför på skolan. Matchning mellan utbildning och arbetsplats/ämne är avgörande. Det skulle kunna effektivisera VFU och förenkla för både organisation och studenter. Deras undervisningstid som student är långt mycket större än om de skulle gått en ordinarie lärarutbildning.
- Att det kan vara tufft med tempot och att få tiden att räcka till. Men samtidigt att skolor/rektorer möter med flexibilitet vid behov.
- Att man är kritiskt till utbildningsupplägg på högskolan. (Hänvisas till högskolans kursutvärdering.)
- Att man behöver se över tidsplanering av studierna, man har synpunkter på heldagar och hur en del saker slår fel, man kan inte leva upp till förväntningarna som student. (Hänvisas till högskolans kursutvärdering.)

Vad säger studenterna om upplägget Plus

- Att man anser att det är bra med en samordnare och att mötena centralt är en bra tanke med bra upplägg.
- Att det är väldigt givande att studera och arbeta som lärare samtidigt. Det gör utbildningen konkret och verklighetsförankrad.
- Att det är en förmån att studera med lön.
- Att arbetsplatserna har uppvisat flexibilitet utifrån studenternas behov.

Vad behöver vi göra?

- Korrigera kring VFU så att man har en tjänst som redan från start är mer anpassad efter kraven utifrån VFU.
- Att man försöker ändra antagningen så att arbetsgivarna ges en chans till planering och framförhållning vid rekryteringen. Detta för att skapa tjänster som är anpassade och passar organisationen där det finns luckor.
- Att man fortsätter träffa studenterna med samordnaren men att man skapar förutsättningar för dem att kunna gå på mötena. Fyller mötena med innehåll som blir en pluseffekt för studenterna.
- Att arbetsgivarna och högskolan fortsätter utvecklingsarbetet tillsammans och att kommunikationen förbättrats genom att högskolan besöker tex rektorer och studenter på plats så att studenterna upplever att vi håller samma linje i kommunikationen i trepartsförhållandet.

Vad mer?

- Vi behöver bli tydliga med tex löneprocessen och vad vi förväntar oss av våra anställda och vad de kan förvänta sig av oss som arbetsgivare.
- När vi har chansen att se till att studenterna får sätta sig in i processer som berör deras arbete som lärare tex hur socialtjänsten fungerar, elevhälsainsatser mm bör det beredas plats för det på skolan.

Arbetsintegrerad lärarutbildning

Grundlära­r­pro­gram­met åk 4-6
KPU/VAL

Anna Karin Fändrik (KPU/VAL)

Lars Linder (Verksamhetsutvecklare PUD)

Lena Åström (Grundlära­r­pro­gram­met åk 4-6)

Pågående utbildningar

- Grundlära­r­pro­gram­met åk 4-6:
antagning I (ht.17) och antagning II (ht.18)
- KPU/VAL:
antagning I (ht.17) och antagning II (ht.18)

Antagning ht.17/ht.18

Grundläroperpgm 75% / 100%

Ht. 17:

30 platser åk 4-6 arbetsintegrerad
Ålder 19-47 år – sökande (167)
10 kommuner

Grundläroperpgm åk F-3 och 4-6 100%
47(36) / 44(24) – antagna (kvar i pgm) ht.17
20 (20) / 13(10) – antagna (kvar i pgm) vt.18

År 2: (antagna ht.17)

22 studenter läser kursen Didaktik och ledarskap inkl VFU (15 hp)

Ht. 18:

30 platser åk 4-6 arbetsintegrerad – 40 antagna
36 vid programstart / 32 kvar i utbildningen
Ålder 19-50 år – sökande - 14 kommuner (fyra nya kommuner)

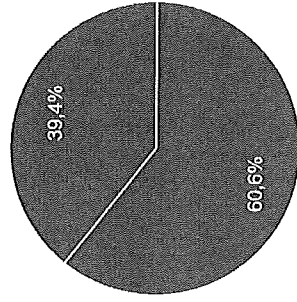
Grundläroperpgm åk F-3 och 4-6 100%
47 / 21 antagna

Erfarenheter sedan tidigare? omgång II – grundpgm åk 4-6

Har du studerat vid högskola/universitet tidigare?

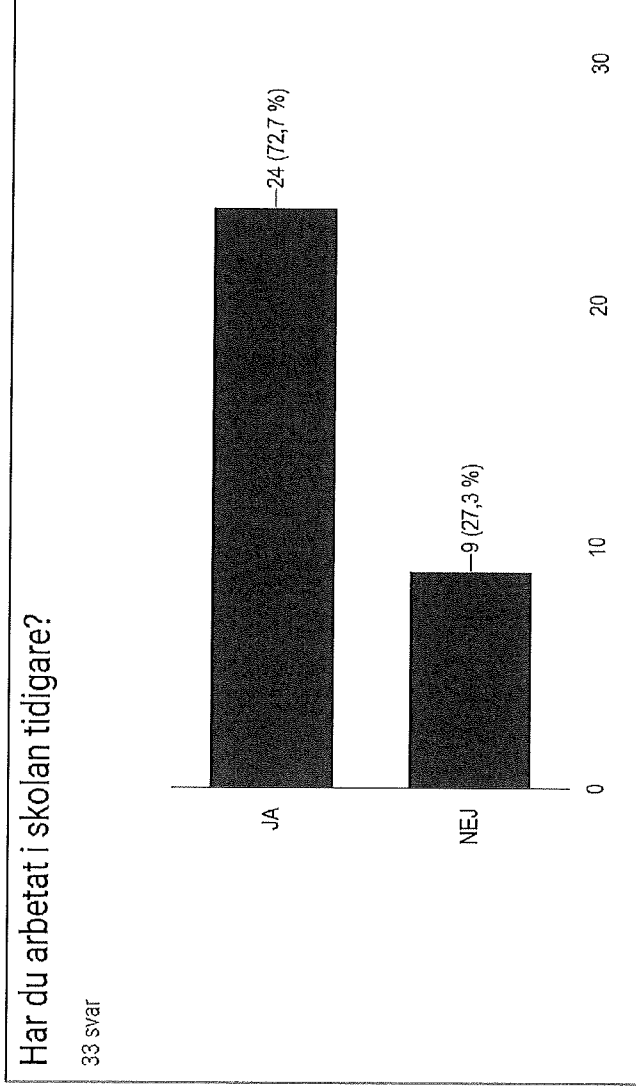
33 svar

● JA
● NEJ

Har du arbetat i skolan tidigare?

33 svar

Viktiga erfarenheter

HÖGSKOLAN
DALARNA

Utvärderingarna visar:

- Mycket positivt!
samverkan
engagerade rektorer, VFU-handledare, mentorer, lärare vid Hda och studenter
studenterna uppskattar möjligheten till erfarenhet/arbete i skolan
samtidigt som studier bedrivs.
studierna är krävande men givande – stöd viktigt –
studiekamrater/undervisande lärare/program- och kursansvar mm
arbetet är krävande men givande – viktigt med mentor/handledning
- Kritiska punkter:
Anställningsavtalet
– utveckla informationskanaler så att alla berörda inom ramen för projektet är
informerade – vad innebär det att anställa en person som ingår i projektet?
Stöd från start – mentor/handledare
Studier (75%) /anställning (50%)
– samverkan och utveckling i dialog
viktigt att berörda parter träffas och utbyter erfarenheter
viktigt med tydlig information till studenter/anställd - vad innebär uppdraget?

Samverka för tydligare informations- & dialogkanaler Kontinuerlig uppföljning

HÖGSKOLAN
DALARNA

MÖTE 1

Syfte: Vad innebär det att anställa inom projektet AI
Behovsinventering

Målgrupp: Skolhuvudmän/rektorer
Ansvar: PUD

Hur går anställningen till?

Matchning

Introduktion

Tidigarelägga programstart?

Behov av informationsmöte inför antagningen?

MÖTE 2 (HDa)

Syfte: Information / matchning/avstämning

Målgrupp: Representanter från skolhuvudmännen

Ansvar: PUD/program

Checklista / mentor

VFU-handledare – VFU-handledarutbildning

MÖTE 3 (HDa)

Syfte: Information programmen

Målgrupp: Rektorer som tar emot AI studenter

Ansvar: Program

Säkerställa att fler kan bli antagna

Säkerställa att ”rätt” blir antagna

Säkerställa kvalitén i anställningen

Tidigarelägga ansökan/antagning ht.19

Grundpgm åk 4-6 AI

- Ansökningsperiod: (antagning.se)
februari – mars (15/2-15/3 ca)
samma urval 60%/40%

Utmaning: marknadsföring!

- Antagningsbesked – senare del av april
(svar efter 2 v ca)
- Gemensamt informationsmöte – innan sista svarsdatum
studier och anställning – för information / påverkar inte möjligheter till
antagning – men rätt antagen/anställd – bättre förutsättningar för att lyckas!
- Möjligt att söka ordinarie grundläroprogram
mars/april

VFU – inom ramen för tjänst

Utbildningsplanen:

- Den verksamhetsförlagda utbildningen integreras med såväl de centrala ämnesstudierna som den utbildningsvetenskapliga kärnan.
- Utbildningsvetenskaplig kärna och VFU
Kurserna bygger på varandra, vilket innebär en progression och fördjupning såväl beträffande innehåll som krav på förmåga till analys, reflektion, självständighet och pedagogiskt ledarskap. På så vis integreras de utbildningsvetenskapliga kärnkurserna med den verksamhetsförlagda utbildningen.

Vad blir centralt och viktigt

Tid till
reflektion

Kvalitet
(EJ Kvantitet)

Ämnesdidaktisk
handledning

Handledning/
Mentorskap

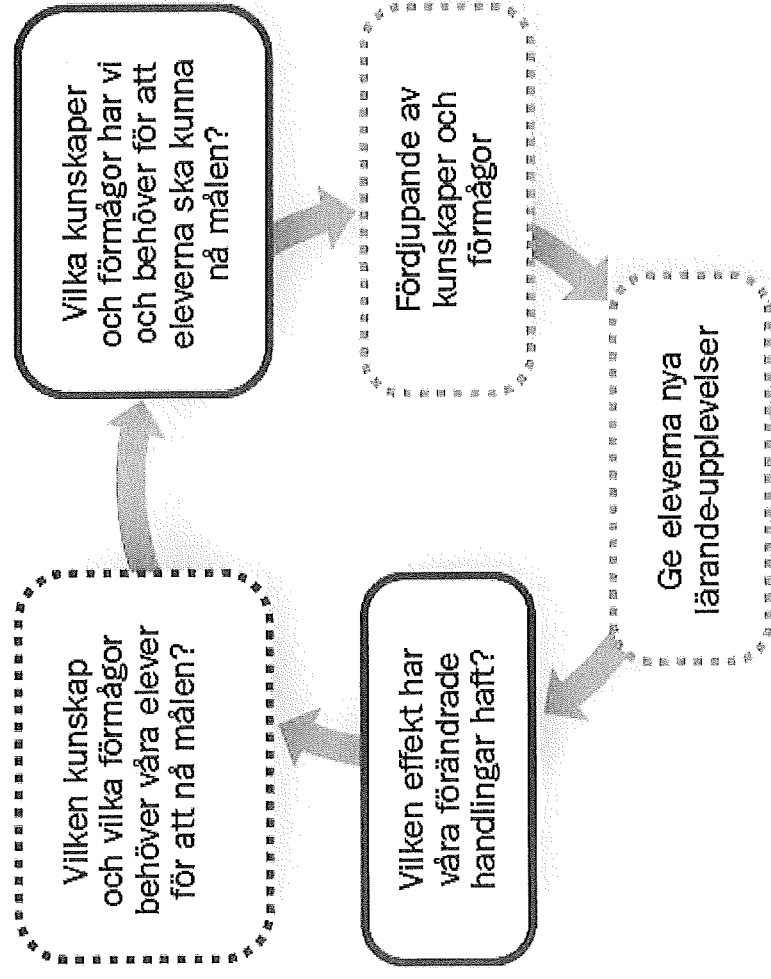
Samverkan

Samverkan:

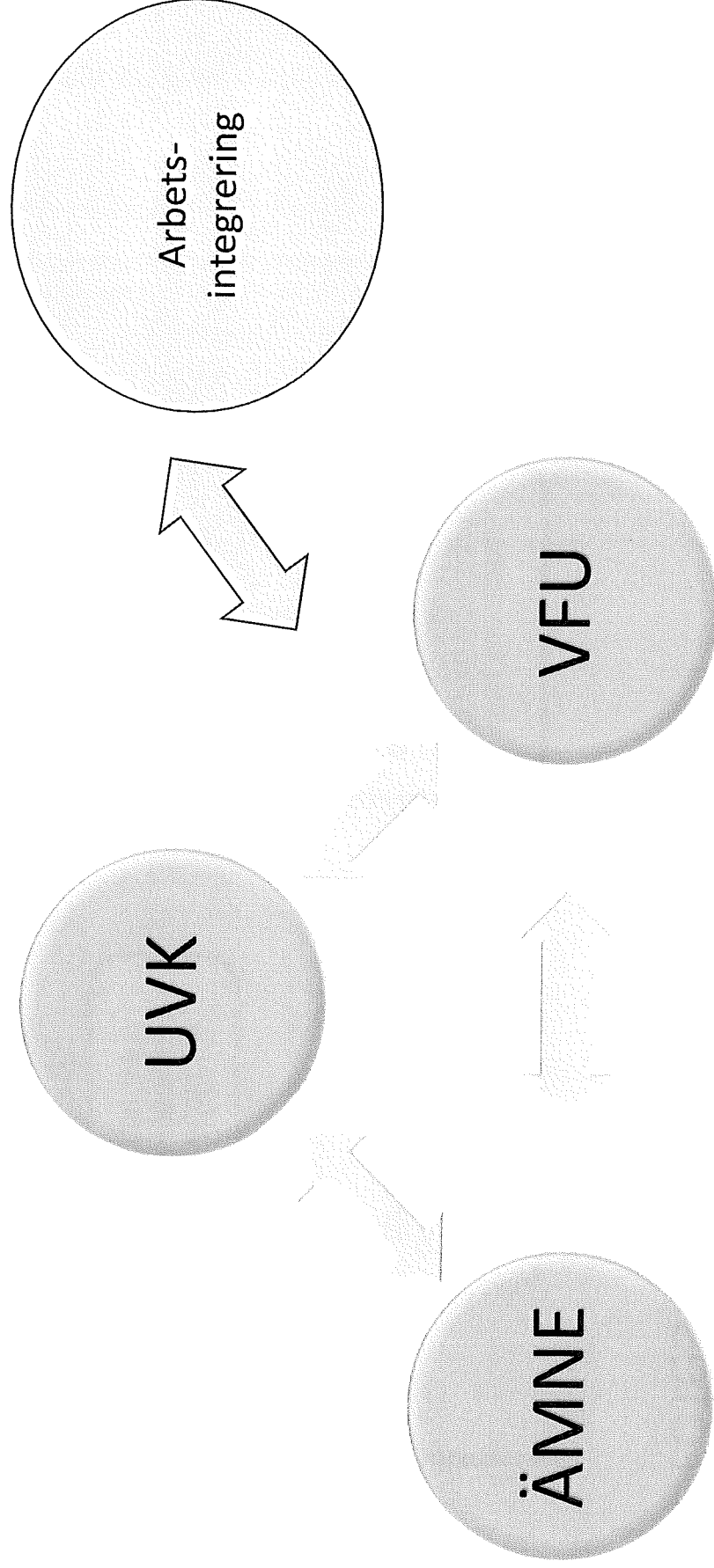
- Samverkande skolor har på så vis ett fadder- och utbildningsansvar under hela studietiden och ett särskilt utbildningsansvar under den verksamhetsförlagda utbildningen
- Den kontinuerliga partnersamverkan innebär att de högskoleförlagda och verksamhetsförlagda delarna i programmet kontinuerligt samverkar genom att studenten får möjlighet att integrera yrkeserfarenheter som görs inom ramen för tjänsten. De verksamhetsförlagda delarna av utbildningen består även av studier och seminarier tillsammans med högskoleförlagda lärarutbildare i samverkan med regionens skolor.

Professionellt lärande

Timperley (2011)

Integration mellan tre utbildningsområden + yrkeserfarenheter

Upplägg och innehåll

75% studietakt / 50% arbete

- Måndag: Studier/undervisning HDa
- Tisdag: Arbete på skolan
- Onsdag: Arbete på skolan
- torsdag: Arbete på skolan
- Fredag: Studier/undervisning Hda

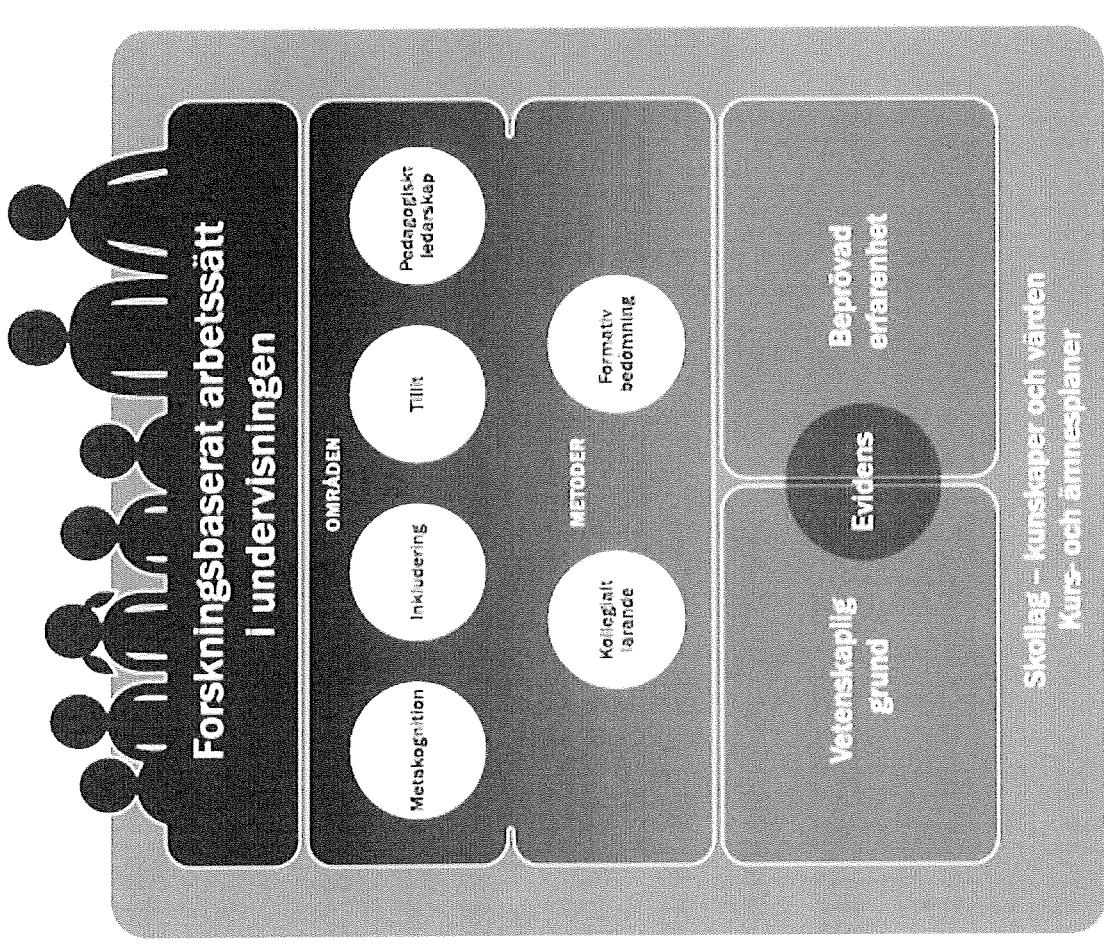

VFU/HFU i samverkan - AI

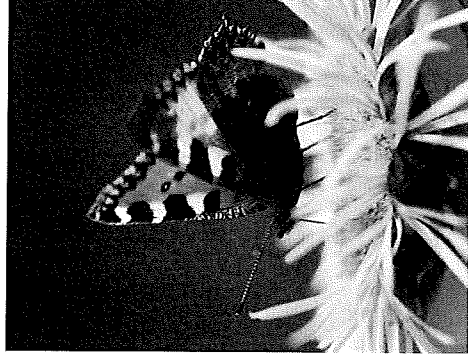
- Forskningsbaserat arbetssätt
- Reflektion & Återkoppling
- Kollegialt lärande
- Skolutveckling
- Samverkan HDa och regionens skolor
- Hållbar lärarutbildning

Kontaktuppgifter

- Kerstin Ahlberg, kah@du.se
- Anna Karin Fändrik, akf@du.se
- Karin Nordmark, knr@du.se
- Lars Linder, lld@du.se
- Mats Tegmark, mte@du.se
- Sofia Walter, swl@du.se
- Lena Åström, las@du.se

SOOL

Styrning Organisation och Ledning

-en (liten) del av PUD

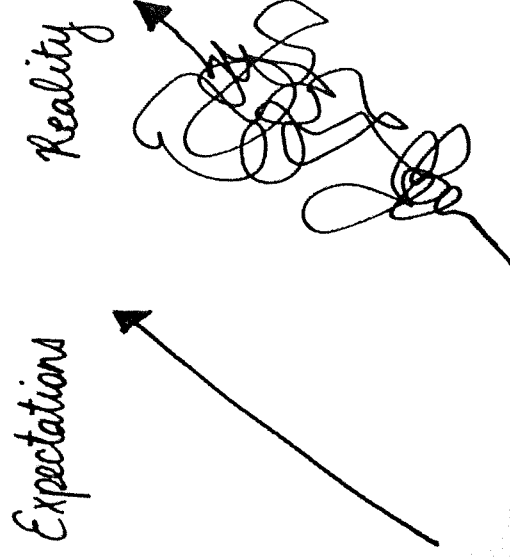
Varför SOoL?

- Styrning, ledning och organisation är viktigt för barns och elevers resultat!

Lösningen inte alltid närmast problemet

Förbättra inte undervisningen först –
skapa miljö och villkor som möjliggör
hållbart lärande

Börja med att bygga upp
förutsättningarna – annars fungerar
inte utvecklingsarbetet

Styrning, ledning och organisation påverkar resultat genom...

(t ex Blossing 2013, Robinson 2009, Timperley, 2011)

- mål och förväntningar
- strategisk resursplanering
- samordning och utvärdering undervisningen
- erbjuda lugn och stödjande miljö

Viktigast är ..

- **styrning och ledning som främjar lärares lärande**

..och genom att

- etablera gemensamma normer
- erhålla en sammanhållen föreställning om uppdraget

Kan ej beordras -krävs tillit

(Jarl, 2017 och Rothstein, 2018)

SOOL –exempel

- Verksamhetsnära forskning + utvecklingsarbete
- SBSuppdrag (utveckling mot lärarutb)
- NYLuppdrag (utveckling mot lärarutb)
- Kompetensutveckling t ex forskningscirklar för skolchefer
- FFF
- Rekryteringsutbildning för ev blivande chefer
- Ledningskonferens ht 2019
- Ev återta Rp

Fortsatt kompetensutveckling och forskning

- Utveckling för förstelärare och arbetslagsledare m fl
- Forskningscirklar för fler än skolchefer

Räcker inte...vi måste undersöka

- **hur vi kan bli (ändå) bättre på det som forskningen visar är viktigt på styrnings- och ledningsnivå**

Vi vill undersöka vad...

**vi inom PUD-området har för behov för
fortsatt för/skolutveckling inom SOOL-
området?**

Mötesplatser för SOOL-medarbetare

- Forskningsprojektet: *Skolutveckling som implementering (SIP)*
- Kursen: "Skolutveckling i ett implementeringsperspektiv" (SIP) 7,5 hp
-
- Seminarier: Kollegiala mötesplatsen för pedagogiskt ledarskap och pedagogiska miljöer (lärarytb/forsk)
- Möten handledare, doktorand, lic och kärnan i SBS/NYL

Över till...

- Teoretisk och praktisk bas SKUtA
- Forskningsprojektet: *Skolutveckling som implementering (SIP)*
- Forskningscirklar för skolchefer
- ”Rekryteringsutbildning”
- Satsning på forskarutbildning och utvecklingsledare: Eva-Lena, Stefan, Malin och Berith

SOOL

Styrning Organisation och Ledning

-en del av PUD

SamverkanBästaSkola & Nyanländas lärande (SBS/NYL)

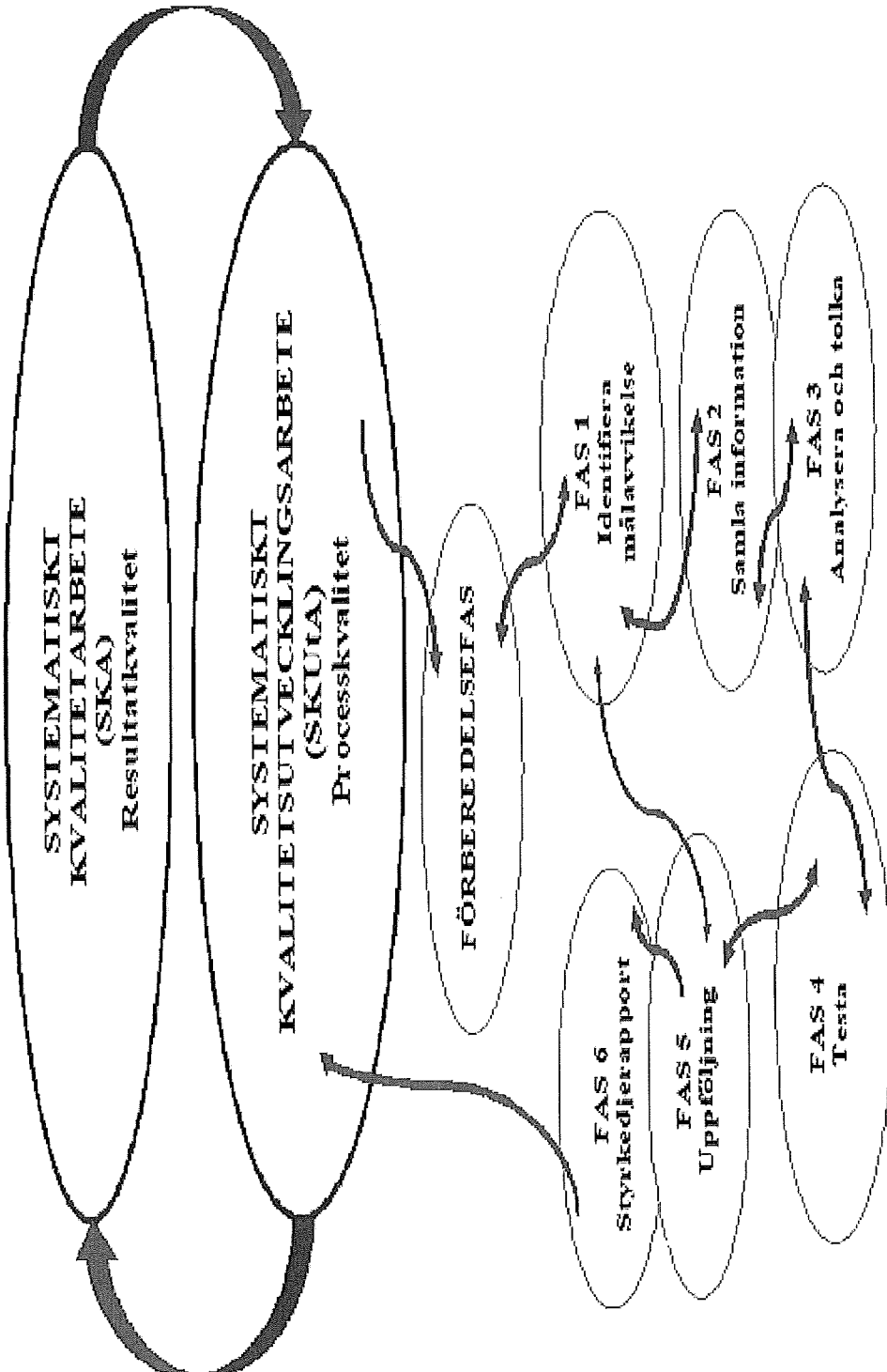
– Från SKA till SKUtA

Skolutvecklings- och forskningsinsatser med fokus på:

- Styrkedjan
- Pedagogiskt ledarskap på styrkedjans alla nivåer
- Systematiskt kvalitetsarbete (SKA) $\longrightarrow$ identifiering av standardprocesser
- Systematiskt kvalitetsutvecklingsarbete (SKUtA) $\longrightarrow$ implementering av "SKUtA-loop"

Organisationskultur

Arkitektur

Forskningsprojektet: Skolutveckling som implementering (SIP)

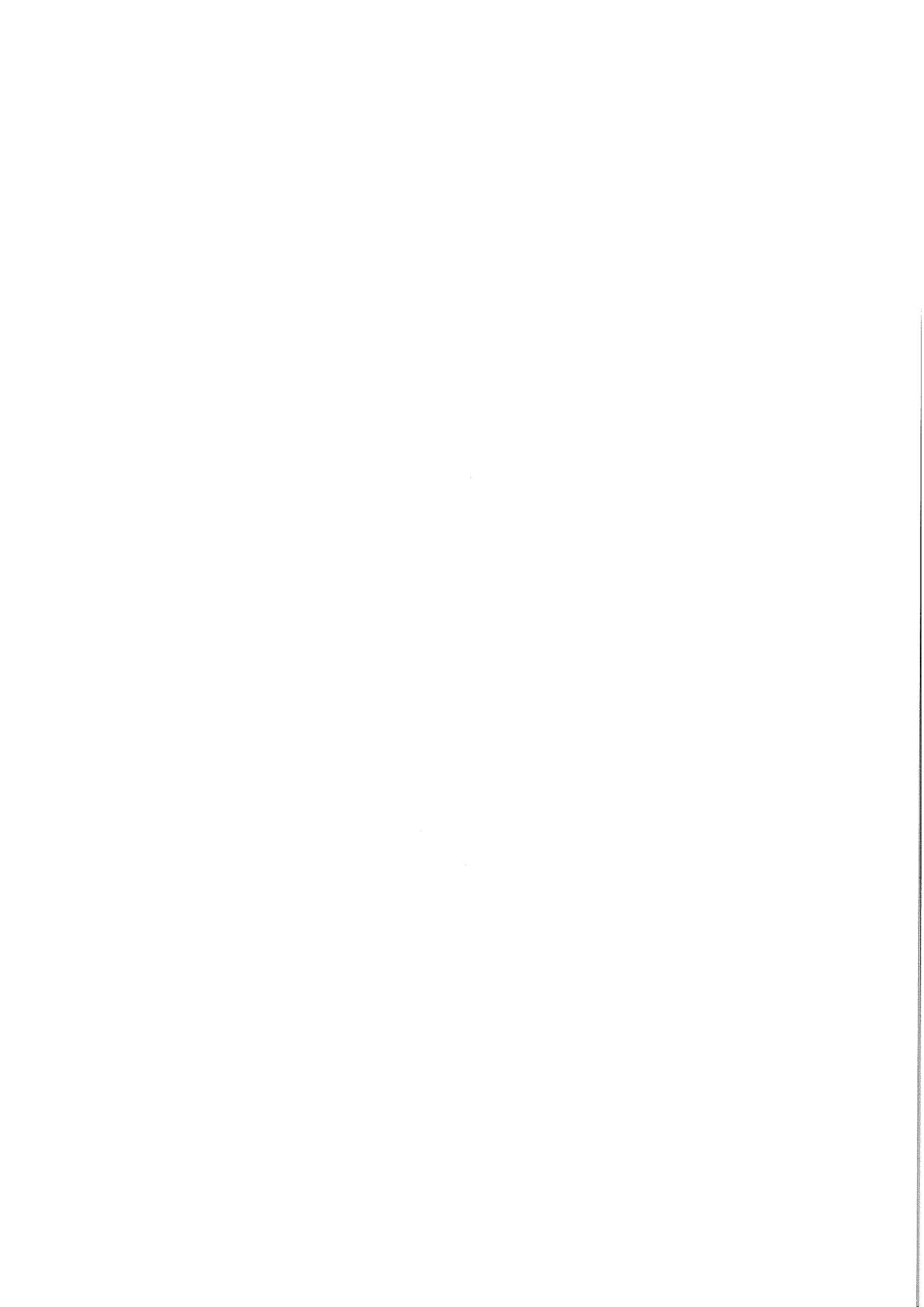
Syftet är att bidra med kunskapsuppbyggnad om implementeringsinsatser inom skolan (typ SBS, NYL etc. såväl som lokala skolutvecklingsinitiativ).

Tänkbara forskningsområden:

- *Vad betyder skolutvecklingsinsatserna i det specifika fallet för enskilda huvudmän/skolor ?*
- *Hur nationellt initierade storskaliga skolutvecklingsinsatser implementeras och vilka effekter detta uppfattas ge upphov till*
- *Teoriutveckling om implementeringsprocesser – ”Veta – göra-klyftan”*

Exempel på anknyttande pågående aktiviteter

- *Kurs: Ledning av pedagogisk verksamhet med inriktning mot utvecklingsarbete i förskola och skola, 7, 5*
- *Forskningscirkel skolchefer*

Lärares ledarskap

Stärkt kapacitet att leda för lärande i dagens för-/skola

Syfte

Kursens övergripande mål är att stärka återvändande lärare i sin yrkesutövning genom utvecklandet av ett reflekterande pedagogiskt ledarskap.

Innehåll

Kursen behandlar centrala aspekter av det pedagogiska ledarskap som är en förutsättning för framgångsrik yrkesutövning i dagens skola och förskola, såsom sociala relationer och konflikthantering, flerspråkiga och interkulturella elev-/barngrupper, bedömning (och betygsättning), samt yrkesetik och värdegrund. Dessa aspekter behandlas i ljuset av den nya skollagen och förskolans/grundskolans/gymnasieskolans läroplan. Genomgående i kursen behandlas också digitaliseringens betydelse för dagens skola/förskola och hur digitala verktyg kan användas på ett kritiskt och kreativt sätt för att stödja elevers och barns utveckling och lärande.

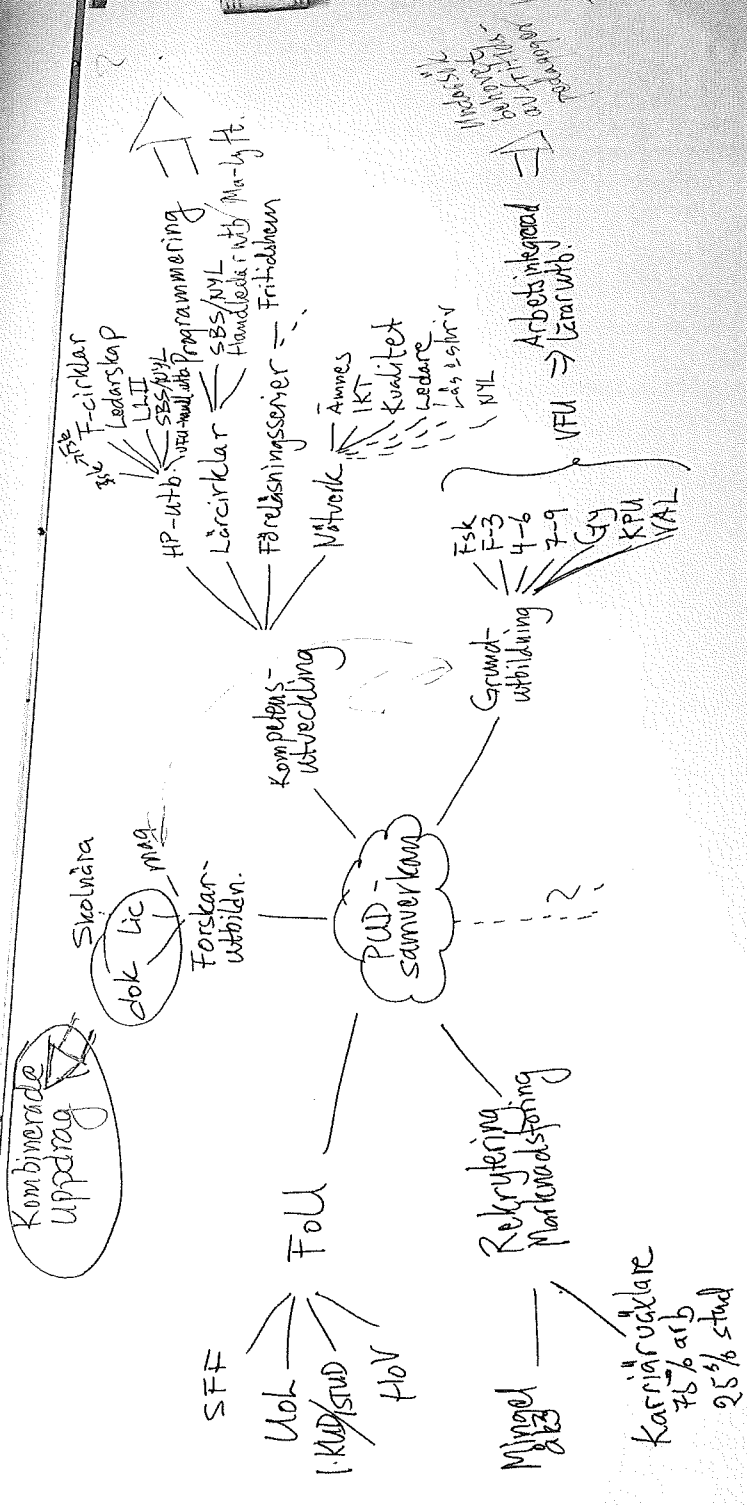
7, 5 hp Lärares ledarskap

Digitalisering – Nya styrdokument

Sociala relationer, konflikt-hantering	Att leda i fler-språkiga klassrum och inter-kulturella miljöer	Att leda mot för-/ skolans mål (Bedömning m.m.)	Läro-skapets normer och värden	Att leda för lärande Planera, genomföra och nå resultat för alla barn/elever, och vara hållbar i sitt läraryrke.
2 tillfällen Mellan träffarna sker auskultation och egen undervisning med uppgifter utifrån temat.	2 tillfällen Mellan träffarna sker auskultation och egen undervisning med uppgifter utifrån temat.	2 tillfällen Mellan träffarna sker auskultation och egen undervisning med uppgifter utifrån temat.	2 tillfällen Mellan träffarna sker auskultation och egen undervisning med uppgifter utifrån temat.	2 tillfällen som avslutas med en examination s-uppgift, kopplat till helheten.

Höstläsa
 Vår
 SKA
 KUTA
 Vår för
 Första

Höstläsa
 Vår
 SKA
 KUTA
 Vår för
 Första

Med undervisningskicklighet
i centrum – ett ramverk för lärares
och rektors professionella
utveckling

SOU 2018:17

Uppdrag

- Bättre förutsättningar för personalen att genomföra sitt uppdrag
- Likvärdighet

Strategier

- Ökad tillit till professionen
- Från allmän verksamhetsutveckling till bygga egen kompetens
- Karriärsteg är viktigt
- Nationellt ramverk
- Utveckling genom hela yrkeslivet
- Bättre ekonomiska förutsättningar
- Likställande av undervisning på entreprenad
- Bästa lärarna gör tuffaste uppdragen

Lösning

- **Professionsprogram**
  - Bygga kompetens
  - Bedöma kompetens
  - Använda kompetens
- **Minskat administrationsansvar för lärare**
  - Skilj på lärares ansvar och skolans ansvar
    - Ny struktur - Nya professioner på banan

Bygga kompetens

- Kollegiala processer
  - Learning studies
  - Lesson studies
  - Ma/läs lyft
- Projekt
  - Mer omfattande satsningar???
- Kurs
  - Rekryteringsutbildning
  - Mentorsutbildning
  - Ämnes och ämnesdidaktiska kurser
  - Handledar/processledarutbildning
- Sökbart utbildningsutrymme
  - Specped/lär
  - Lic/dok

Bedöma kompetens

- Nationell eller regional uppgift med starkt inslag av professionen ("funktionen")

Använda kompetens

Fyra nationellt reglerade kompetensnivåer för lärare

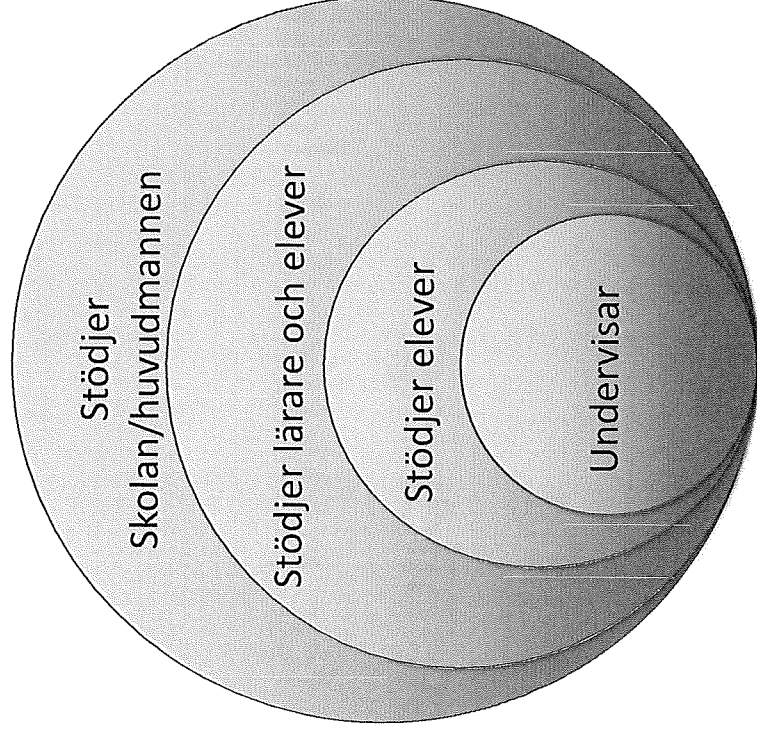
- Legitimerad lärare
- Erfaren lärare
  - Mentor
  - Handleda lärarstudenter
- Meriterad lärare
  - Ämnesansvarig
  - Arbetslagsledare
  - Leda kollegialt lärande
- Särskilt meriterad lärare
  - Leda forsknings- och utvecklingsarbeten

- Två nivåer för rektorer
  - Rektor
  - Meriterad rektor

Genomför direkt

- Mentorsutbildning
- Rekryteringsutbildning
- Stärkt stödet för praktiknära forskning
- KPU
- VAL
- LL2

Administration

Med tillit växer handlingsutrymmet.

SOU 2018:47

Uppdrag

- Främja att utvecklingsarbete påbörjas i kommuner
- Den samlade styrningen bör formars så att den inte medför mer detaljstyrning än vad nöden kräver
- Medarbetares handlingsutrymme behöver stärkas och styrningen ska inte ske på långt avstånd ”med fjärrkontroll” utan i nära dialog och samförstånd

Slående inledning

Problemet är en form av styrning och ledning med fjärrkontroll, där man är avskuren från verksamheten men ändå fast besluten att kontrollera den. Man omorganiserar oförtröttligt, mäter som en galning, premierar en heroisk form av ledarskap, gynnar konkurrens där det man behöver är samarbete...

- Henry Mintzberg

Identifierade problem

- Bristande medborgarfokus
- Frånvaro av helhetsperspektiv
- Detaljstyrning och administrativa tidstjuvar
- Frånvarande ledarskap och bristande stöd till medarbetarna
- Bristande kompetensförsörjning och kompetensutveckling
- Bristande öppenhet

Framgångsfaktorer

- Tillitsfull dialog mellan tjänstemän och politiker
- Begränsat antal mål, regler och krav på återrapportering
- Kollegial kvalitetsgranskning och lärande tillsyn
- Gränsöverskridande samarbeten
- Delegerad verksamhetsutveckling
- Medledarskap och chefer som skapar förutsättningar
- Psykologisk trygghet och relationsbyggande
- Lösningar med medborgaren i centrum
- Värdegemenskap och organisatoriskt självförtroende
- Tid och tålamod

Tillitsbaserad styrning- den tredje styrningsprincipen

Brukare
Kund

Marknad
Konkurrens

Hierarki

Chef
Styrdokument

Tillit

Samarbete
Professionell kunskap

”Under senare år har vi tenderat att underbetona tillit i styrningen. I stället har tonvikten legat på marknad och hierarki. Som uttryck för detta ser vi inte bara de allt vanligare marknadslösningarna, utan också ett ökat fokus på rättssäkerhet och likvärdighet som har lett till ökad tonvikt av byråkratisk ordning, reglering och beslutshierarkier”

7 grundprinciper

- Tillit
- Medborgarfokus
- Helhetssyn
- Handlingsutrymme
- Stöd
- Kunskap
- Öppenhet

Slutsatser och förslag

- Generella statsbidrag
- Rikta forskningsfinansiering mot verksamhetsnära forskning
- Kollegialt lärande
- Lärande tillsyn
- Kommuner bör delta i forskningsprojekt och med fördel delta i finansiering
- Lärosätena ska utveckla samverkan med avnämare i verksamhetsnära forskning

Minnesanteckning från grupparbete PUD-råd 20181016

Grundutbildning

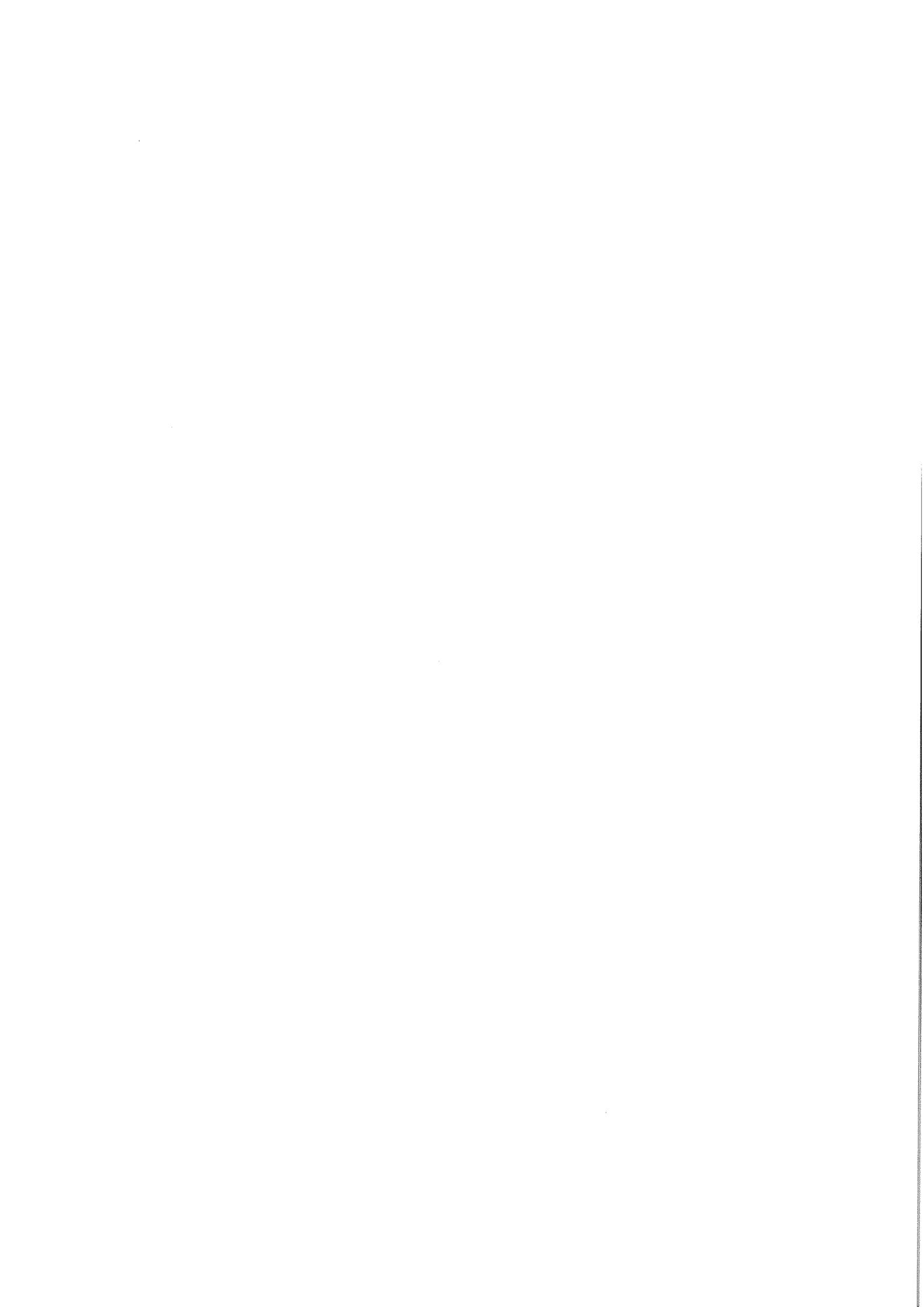
Fritidspedagog /lärare i fritidshem. Vi bör undersöka möjligheten till ett samarbete med Gävle Högskola ev köpa in tjänst, sy ihop någon form av vidareutbildning liknande den som görs för barnskötare mot fritidshem. PUD kan stå som stödorganisation, men initiativet bör även komma från arbetsgivaren.

Det är önskvärt att PUD gör en kartläggning ang hur många behöriga fritidslärare det saknas i regionen.

Nya utbildningsvägar.

Vilka lärarutbildningar saknas vid HDA? Det bör upprättas en enkel lista. Kan man se över möjligheterna att erbjuda utbildningar där vissa kurser sker vid ett annat lärosäte så att vi på det viset kan erbjuda utbildning inom sånt som vi egentligen inte kan erbjuda.. fritidslärare, vissa no ämnen etc

KPU att kommunicera mer ang vad KPU är och vilka möjligheter som finns.

Gruppdiskussion Forskarutbildning

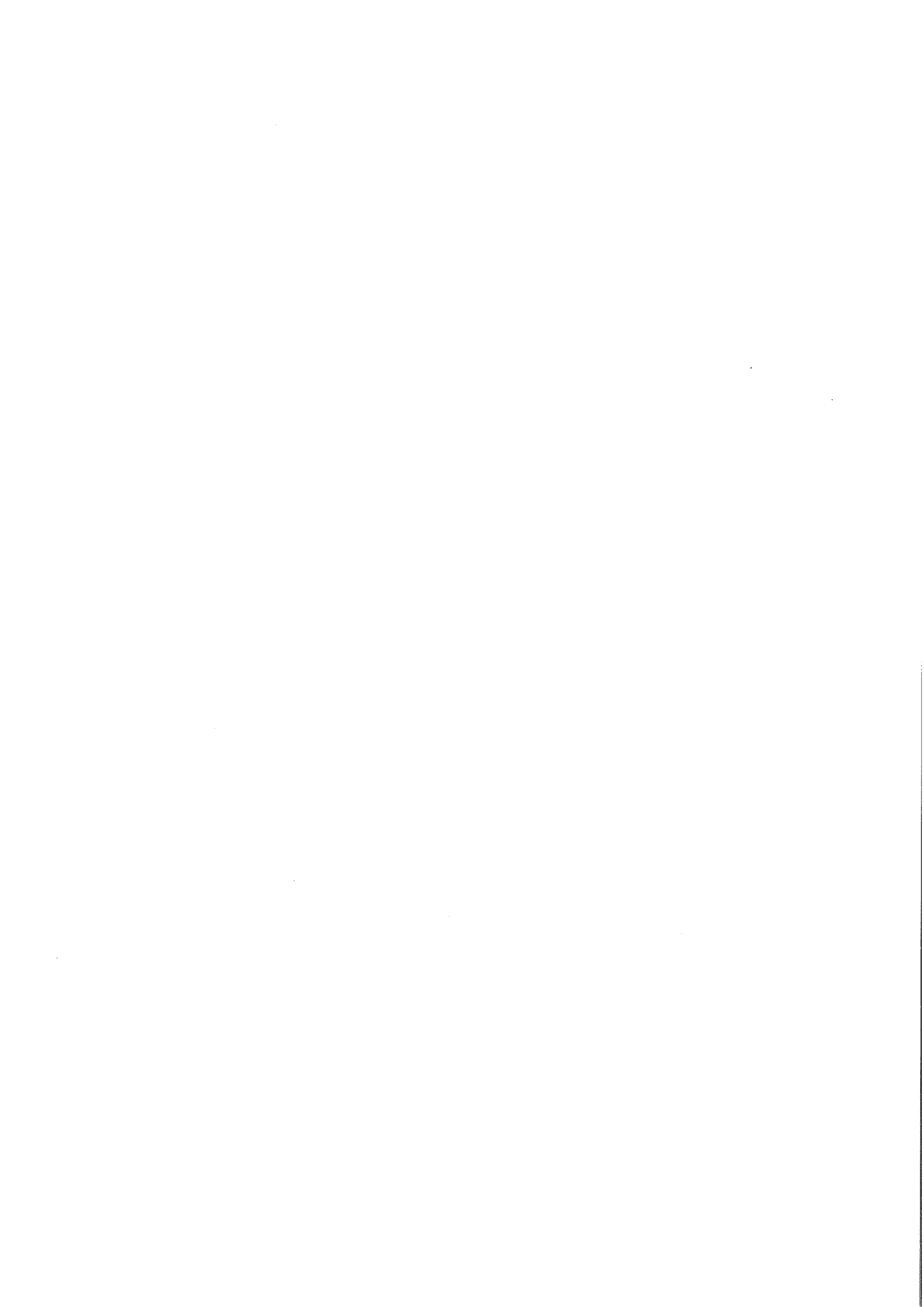
Inom PUD hitta samordningsmöjligheter för att skapa kombinationstjänster inom alla kommuner.

Förmå lärare på högskolan att komma ut och göra ett arbete under en tid inom kommunen, där locka med forskningstid.

Ligger i linje med professionsprogram och blir ett PUD samarbete "förkroppsligat".

Förhoppningen är att alla ställer sig bakom detta inom PUD, men går in allteftersom möjligheter ges. Genom detta får vi muskler och får då ett genomslag på alla nivåer och i hela landet.

Skapa nätverk och mötesplats mellan våra olika kommunerna.

Kompetensutv. / fort bildning

- Samla de utbildningar som erbjuds på Högskolans hemsida för att kommunerna ska kunna göra en långsiktig planering.
- Samla de uppdragsutbildningar som ges på hemsidan för att kommuner ska kunna delta ^{och samarbeta}. Tex VFU-handledare, Bsk - fsu
Om tex Norberg kan kalla på Avestas VFU så underlättas det för alla.
- Ha mer långsiktiga utbildningar, gärna med forskning knuten till.

1/11/11

Vill skriva och meddela att jag saknar PUD:s engagemang i förskolan i Dalarna.
Ser du över dagordningen är det på två punkter man kan ana förskolan:
Partnerskolor och bsk till fsk.

Vad vill jag då ha upp på den just nu:

Ludvika kommun har 37% förskollärare i den sista SCB-mätningen (ser i statistiken att vi inte är ensamma om låga siffror) och jag vill att vi jobbar med arbetsintegrerad utbildning även för den kategorin. Det ingen likvärdig förskola för alla barn och uppdraget som vilar på förskollärarna gör att de inte orkar när de är för få.

Vidare vill jag veta om Högskolan kommer att göra någon insats riktad mot nya läroplanen för förskolan?

